

Macht (de)radicaliseert?

De invloed van macht op de religieuze ideologie van de Taliban in
Afghanistan

Bachelor eindwerkstuk Islam en Arabisch

Oktober 2018

Annemiek van Ekeveld

5705142

Beoordeeld door dr. Joas Wagemakers en dr. Nico Landman

Inhoud

Abstract	2
Inleiding	3
<i>Theoretisch kader</i>	4
<i>Methode en opbouw</i>	8
1. Context van de Taliban.....	10
1.1. <i>Geschiedenis van Afghanistan</i>	10
1.2. <i>Pashtun</i>	12
1.3. <i>Pashtunwali</i>	13
1.4. <i>Deobandisme</i>	13
2. De formatieve periode	16
2.1. <i>De Taliban in vogelvlucht</i>	16
2.2. <i>Het tribale leven</i>	17
2.3. <i>Traditionalisme, nationalisme en islam</i>	18
3. Het Islamitisch Emiraat van Afghanistan.....	22
3.1. <i>Historisch overzicht</i>	22
3.2. <i>Het Taliban bestuur</i>	23
3.3. <i>Ideologie in de praktijk</i>	25
4. De Taliban na 2001	27
4.1. <i>Historisch overzicht</i>	27
4.2. <i>Organisatie herzien</i>	28
4.3. <i>Veranderende ideologie</i>	29
Conclusie	35
Bibliografie.....	39

Abstract

Tribale invloeden en deobandisme zijn van grote invloed op de ideologische vorming van de Taliban en leidden tot een traditionalistische ideologie met een grote focus op implementatie van de 'zuivere' islam.

Tijdens de formatieve periode (1984-1996) werd de Taliban gekenmerkt door traditionalisme en het nastreven van de 'zuivere' islam. Na de vorming van een officiële beweging zetten de Taliban zich in om gebieden van Afghanistan te veroveren om de maatschappij te zuiveren, de veiligheid te herstellen en de sharia in te voeren.

In de regeerperiode (1996-2001) verwierf de Taliban de centrale macht in Afghanistan. In deze periode was duidelijk sprake van toepassing van de al bestaande ideologie: implementatie van de strengste vorm van sharia. Macht, met andere woorden, leidde niet tot matiging van ideologie.

Na de Amerikaanse inval in 2001 verloor de Taliban veel gebied en vormden zij niet langer de centrale macht in Afghanistan. Dit leidde enerzijds tot een meer militante jihad tegen de buitenlandse eenheden in Afghanistan, maar anderzijds kan men ook ideologische matiging waarnemen: de Taliban begon gebruik te maken van de media, vaardigde gedragscodes uit voor de strijders, ging meer contacten aan met buitenlandse groepen en sloeg in eigen publicaties een meer gematigde toon aan met betrekking tot de positie van vrouwen.

Op basis van deze vergelijking tussen drie periodes kan gesteld worden dat ideologische matiging bij de Taliban juist te zien is op het moment dat zij centrale macht verloren. Dit onderzoek naar de Taliban suggereert daarom dat politieke macht niet per sé leidt tot ideologische matiging.

Inleiding

Op woensdag 28 februari 2018 kwam het bericht uit dat de Afghaanse president Ashraf Ghani de Taliban wil erkennen als een politieke groepering om zo het gesprek met de Taliban te openen. Het doel hiervan was een einde te maken aan de oorlog in Afghanistan die al meer dan zestien jaar duurt. In ruil voor dit aanbod moesten de Taliban de Afghaanse regering en bepaalde rechten, zoals vrouwenrechten, erkennen. Volgens het nieuwsbericht hebben de Taliban nog niet officieel gereageerd op Ghani's aanbod, maar wordt het aanbod wel bestudeerd door Talibanleiders.¹ Het aanbod van de Afghaanse president aan de Taliban is opvallend aangezien Ghani de Taliban voorheen als 'terroristen' en 'rebellens' bestempelde.² Het verzoek van de Afghaanse president Ashraf Ghani illustreert de relevantie van het thema van dit eindwerkstuk. In dit eindwerkstuk zal ik namelijk ingaan op de vraag: hoe heeft politieke macht de religieuze ideologie van de Taliban beïnvloed gedurende de formatieve periode (1989 – 1996), de regeerperiode (1996 – 2001) en de post-regeerperiode (2001 – heden)?

Het aanbod van president Ghani roept de vraag op hoe de Taliban zich, anno 2018, verhouden ten opzichte van de centrale macht of, specifiek, in hoeverre zij bereid zijn om deel te nemen aan het politieke proces, concessies te doen en samen te werken met de huidige president. De houding van de Taliban ten opzichte van de politiek is één van de aspecten van de ideologie van de Taliban die in dit onderzoek naar voren komt. Ik maak daarbij onderscheid tussen drie periodes: de formatieve periode, de regeerperiode en de post-regeerperiode. Door de ideologie van de Taliban gedurende deze drie periodes te onderzoeken en met elkaar te vergelijken wordt zichtbaar of deze is veranderd onder invloed van de mate van macht die de Taliban op dat moment hadden.

Mijn interesse voor Afghanistan en de Taliban is gewekt toen ik in september 2017 een bezoek bracht aan het land. In verband met de veiligheidssituatie was het een kort bezoek en heb ik niet veel kunnen zien, maar werd ik wel bepaald bij de gespannen situatie waarin de bevolking soms verkeert. Dit onderzoek draagt bij aan mijn persoonlijke kennis van het land

¹ Hamid Shalizi en James McKenzie, "Afghanistan's Ghani Offers Talks With Taliban Without Preconditions," *Reuters*, 28 februari, 2018, <https://www.reuters.com/article/us-afghanistan-Taliban/afghanistans-ghani-offers-talks-with-Taliban-without-preconditions-idUSKCN1GC0J0>.

² Ibid.

maar is daarnaast ook een relevante toevoeging aan een bestaand scala aan onderzoeken over islamistische bewegingen die een mate van politieke invloed hebben. Er is veel onderzoek gedaan naar islamistische groeperingen die deel uitmaken van een democratisch bestel waarbij specifiek gekeken werd naar de vraag in hoeverre deelname aan een politiek systeem matigend werkt op de standpunten van een beweging.³ Door me in dit onderzoek te richten op de Taliban, wil ik de relatie tussen radicaliteit en macht inzichtelijk maken voor een radicale groepering die geen onderdeel uitmaakt(e) van een democratisch systeem, maar wel (gedurende een periode) het centrale gezag vormde.

Theoretisch kader

Aan de hand van de *Inclusion-Moderation-Theory* (IMT) onderzoek ik in dit eindwerkstuk in hoeverre politieke macht een matigend effect heeft op het religieuze gedachtegoed van de Taliban. De IMT gaat ervan uit dat deelname aan een democratisch proces matigend werkt op de ideologie en het gedrag van radicale groeperingen aangezien het zich moet verhouden tot andere partijen en denkwijzen in een pluralistische omgeving.⁴ Inclusie van een bepaalde partij binnen een bestaand, politiek systeem kan, volgens Jillian Schwedler, radicale geluiden binnen deze partij reduceren, tolerantie en pluralisme promoten en leiden tot acceptatie van democratische standaarden. Schwedler onderscheidt hierbij twee manieren van matiging. Matiging kan optreden door de oppositie te onderwerpen aan institutionele beperkingen of hen in aanraking laten komen met alternatieve opvattingen.⁵ Hoewel de Taliban nooit als partij heeft deelgenomen in een democratisch bestel, maar gedurende een periode de centrale macht vormde, lijkt echter het tegendeel waar. Ten tijde van hun bewind leken zij juist radicaler te worden in hun ideologie, en (mogelijk als uiting daarvan) de uitvoering en handhaving van religieuze wetten.⁶

De IMT wordt onderschreven door Samuel Huntington die stelt dat deradicalisering van ideologische waarden onlosmakelijk verbonden is aan het proces van inclusie in een democratisch systeem.⁷ Matiging op ideologisch gebied is volgens Huntington een voorwaarde voor politieke inspraak. Met deradicalisering wordt het afzien van het gebruik van geweld en revoluties bedoeld, alsook het aanpassen aan de democratische en

³ Zie Sumita Pahwa, Francesco Cavatorta, Carrie Rosefsky Wickham en Shadi Hamid op de volgende pagina's.

⁴ Jillian Schwedler, "Can Islamists Become Moderates? Rethinking the Inclusion-Moderation Hypothesis," *World Politics* 63, no. 2 (2011): 347-376.

⁵ Jillian Schwedler, *Faith in Moderation* (New York: Cambridge University Press, 2006), 10-20.

⁶ De termen 'radicaliteit' en 'gematigdheid' worden aan het eind van dit hoofdstuk toegelicht.

⁷ Samuel Huntington, *The Third Wave: Democratization in the Late Twentieth Century* (Norman: University of Oklahoma Press, 1991).

kapitalistische basisprincipes. Belangrijk om hierbij te vermelden is dat Huntington zijn theorie toepast op Europese en Latijns-Amerikaanse radicale groeperingen die tussen 1974 en 1990 een transitie ondergingen en onderdeel werden van het democratische systeem. Zijn theorie wordt echter ook door onderzoekers toegepast op radicale, islamitische bewegingen.

Verschillende wetenschappers hebben onderzoek gedaan naar de invloed van politieke macht op de mate van radicaliteit van islamistische groeperingen. Uit deze onderzoeken komen verschillende bevindingen naar voren. Aan de ene kant kan inclusie leiden tot matiging maar aan de andere kant kan het ook leiden tot radicalisering. Dat inclusie kan leiden tot matiging toont Schwedler gedeeltelijk aan in haar onderzoek naar Jabhat al-‘Aml al-Islāmī (IAF) in Jordanië en Tajammu’u al-Yamanī lil-Iṣlāḥ in Yemen.⁸ In dit onderzoek maakt Schwedler een vergelijking tussen de twee partijen die beiden opgenomen zijn in het politieke systeem, waarbij ze tot de conclusie komt dat de Jordaanse IAF in tegenstelling tot al-Iṣlāḥ in Yemen, is gematigd door deel te nemen in het politieke systeem.⁹ Schwedler stelt daarbij wel dat het onjuist is om actoren in te delen als ‘volledig gematigd’ of ‘volledig radicaal’,¹⁰ en noemt naast politieke inclusie drie factoren die van invloed kunnen zijn op de vraag of een partij ideologisch matigt. Zij noemt als factoren de relatie met het centrale gezag (hoe sterker de afhankelijkheid, hoe sterker de neiging tot matiging), de interne partijdynamiek, en de vraag in hoeverre ideologische koerswijzigingen intern bediscussieerd en gedragen worden (hoe meer draagvlak, hoe groter de kans op structurele matiging).¹¹

Francesco Cavatorta spreekt in zijn onderzoek naar de islamistische partij Al-Nahda in Tunesië over *moderation through exclusion*.¹² Hoewel het, in het geval van al-Nahda, lijkt alsof uitsluiting van het democratisch stelsel heeft geleid tot matiging was het uiteindelijk de wens tot inclusie die leidde tot matiging. Met als doel politieke inspraak te verkrijgen is de retoriek van de partij namelijk verschoven van fundamentalistisch naar conservatief. Opvallend hierbij is dat matiging optrad nog voordat al-Nahda in 2011 als partij werd erkend. Hetzelfde ziet Wickham bij de Wasat Partij in Egypte gebeuren.¹³ Deze partij zet zichzelf neer als open, transparant en democratisch. Volgens Wickham is dat niet zozeer toe te schrijven

⁸ De Nederlandse vertaling voor ‘Jabhat al-‘Aml al-Islāmī’ is ‘Het Islamitisch Actie Front’ en ‘Tajammu’u al-Yamanī lil-Iṣlāḥ’ is ‘De Yemenitische Congregatie voor Hervorming’.

⁹ Jillian Schwedler, *Faith in Moderation* (New York: Cambridge University Press, 2006), 192-216.

¹⁰ Schwedler, *Faith*, 214.

¹¹ *Ibid.*, 195.

¹² Francesco Cavatorta, “Moderation Through Exclusion? The Journey of the Tunisian *Ennahda* from Fundamentalist to Conservative Party,” *Democratization* 10, no. 5 (2013): 857-875.

¹³ Carrie Rosefsky Wickham, “The Path to Moderation: Strategy and Learning in the Formation of Egypt’s Wasat Party,” *Comparative Politics* 36, no. 2 (2004): 205-228.

aan politieke inclusie, maar kan het ook als strategie ingezet worden om politieke macht te verkrijgen in de toekomst.

Shadi Hamid toont echter aan dat niet alleen inclusie, maar ook repressie van islamistische groeperingen kan leiden tot matiging zoals het geval was bij de Moslim Broederschap in Jordanië en Egypte.¹⁴ Hamid toont aan dat een zekere rol binnen de politiek kan leiden tot pragmatisch handelen en extreme repressie van islamistische groeperingen tot radicalisering. Als voorbeeld neemt hij de gevangenneming van Sayyid Qutb, een leidend figuur binnen de Egyptische Moslim Broederschap, die leidde tot militante afsplitsingen van de Broederschap en de radicalisering van Qutb zelf. Hamid ziet echter in het geval van de Broederschap in Jordanië en Egypte dat juist repressie, en niet inclusie, leidde tot matiging. In beide gevallen wees de Broederschap in principe democratie af. Wanneer zij eind twintigste eeuw en begin eenentwintigste eeuw echter steeds meer werden onderdrukt door het regime gingen ze banden aan met seculiere partijen en zetten zij de eigen idealen deels opzij. Matiging opende de weg naar deelname aan het politieke systeem. Volgens de IMT leidt inclusie tot matiging en repressie tot radicalisering, maar Hamid toont aan dat het tegenovergestelde kan gebeuren.¹⁵ Sumita Pahwa onderschrijft dit en toont aan dat politieke inclusie van de Broederschap in Egypte hun religieuze missie niet heeft doen matigen. Ook al leidde deelname aan de politiek tot organisatorische aanpassingen, de Moslim Broederschap gebruikte de politieke macht juist om hun religieuze gedachtegoed aan te scherpen en uit te dragen.¹⁶

Matiging kan echter ook worden beïnvloed door andere factoren dan politieke macht. Karakaya en Yildirim zien dat bij de Marokkaanse *Parti de la Justice et du Développement*¹⁷ (PJD) ideologische gematigdheid tot stand kwam door maatschappelijke factoren zoals economische liberalisering, en niet zozeer vanwege inclusie in de politieke macht.¹⁸

Naast bovenstaande voorbeelden, waaruit blijkt dat politieke macht op verschillende manieren van invloed is op de mate van radicaliteit van een groepering, zijn er ook wetenschappers die per definitie niet geloven in het bestaan van islamistische matiging. Daniel Pipes is één van hen. Volgens hem is elke islamistische groepering die de maatschappij

¹⁴ Shadi Hamid, *Temptations of Power: Islamists and Illiberal Democracy in a New Middle East* (New York: Oxford University Press, 2014), 28-60.

¹⁵ Hamid, *Temptations*, 38-60.

¹⁶ Samita Pahwa, "Pathways of Islamist Adaptation: the Egyptian Muslim Brothers: Lessons for Inclusion Moderation Theory," *Democratization* 24, no. 6 (2017): 1066-1084.

¹⁷ De Arabische benaming voor de PJD is 'Hizb al-'Adala wa-l-Tanmiya' de Nederlandse vertaling is 'Partij van gerechtigheid en ontwikkeling'.

¹⁸ Suveyda Karakaya en Kadir Yildirim, "Islamist Moderation in Perspective: Comparative Analysis of the Moderation of Islamist and Western Communist Parties," *Democratization* 20, no. 7 (2012): 1322-1349.

wil hervormen per definitie fundamentalistisch en extremistisch. Met fundamentalisme bedoelt hij antidemocratisch, anti-matiging en antiwesters.¹⁹

Zoals blijkt uit het bovenstaande, is de IMT vooral toegepast op islamistische partijen die actief zijn binnen een democratisch stelsel. Het is niet mijn bedoeling om in mijn onderzoek de hierboven genoemde studies uitvoerig te behandelen. Deze voorbeelden dienen slechts ter illustratie van het al bestaande onderzoek naar min of meer vergelijkbare organisaties. Een groot verschil met deze onderzoeken is echter dat de Taliban niet zijn geïntegreerd in een politiek systeem, maar het systeem hebben overgenomen – waarmee er in ieder geval geen sprake meer was van een functionerend democratisch systeem. Hierdoor is de IMT niet volledig toepasbaar op de Taliban. Toch maak ik gebruik van deze theorie omdat het de vraag kan beantwoorden hoe de ideologie van een beweging staande blijft of juist verandert wanneer een beweging zich niet hoeft te verhouden tot andere partijen, maar wel een regeringsverantwoordelijkheid draagt.

Alvorens een dergelijk onderzoek te starten is het volgens Karakaya en Yildirim belangrijk om duidelijkheid te verschaffen over de termen ‘gematigdheid’ of ‘radicaliteit’.²⁰ Zij doen in hun artikel daarin een voorzet en pleiten voor een duidelijke definitie van deze termen omdat ‘gematigdheid’ een vangnet is geworden voor allerlei betekenissen. Karakaya en Yildirim maken onderscheid tussen tactische matiging en ideologische matiging. Tactische matiging duidt op een verandering van de strategie van een bepaalde beweging. Islamistische groeperingen kiezen er dan voor om deel te nemen aan een formele, politieke structuur door afstand te doen van hun oorspronkelijke standpunt zonder hun kernideologie te herzien. Deelname aan de bestaande politiek doet niet af aan hun uiteindelijke doel, een islamitische staat. Ideologische matiging houdt in dat islamistische groeperingen bepaalde elementen van hun ideologie wel herzien door invloed van de positie die zij bekleden. De groepering is hierbij minder gericht op beleid en meer op het verkrijgen van aanhang.²¹ Volgens Jillian Schwedler is ‘matiging’ een proces van verandering van radicaal naar gematigd waarbij praktijken die een groepering voorheen als onwettig bestempelt steeds meer geaccepteerd en gebruikt worden.²² Schwedler verbindt dit proces aan politieke inclusie van een groepering; matiging door politieke participatie.

¹⁹ Daniel Pipes, “There are No Moderates: Dealing with Fundamentalist Islam,” *The National Interest* 41 (1995): 48-57.

²⁰ Karakaya en Yildirim, “Islamist,” 1322-1349.

²¹ Ibid.

²² Jillian Schwedler, “Islamist in Power? Inclusion, Moderation, and the Arab Uprisings,” *Middle East Development Journal*, 5, no. 1 (2013): 1-6.

In dit onderzoek gaat het mij om verandering in de kernideologie van de Taliban onder invloed van politieke macht. Ik zal hierbij gebruikmaken van het concept ‘ideologische matiging’ zoals beschreven door Karakaya en Yildirim om antwoord te geven op de vraag in hoeverre de Taliban bepaalde elementen van hun ideologie heeft herzien onder invloed van politieke macht. Ook al hebben de Taliban zich nooit hoeven te verhouden tot een bepaald politiek systeem, zij droegen wel regeringsverantwoordelijkheid waardoor zij wellicht toch concessies moesten doen. Deze spanning tussen ideologie en de praktijk kan matiging als gevolg hebben.²³

Met de term ‘radicalisering’ bedoel ik het tegenovergestelde van ‘matiging’. Praktijken die buiten de kernideologie van de groepering vallen, worden daarbij als onwettig en gevaarlijk bestempeld en alleen de eigen praktijken worden als waarheid beschouwd. Karakaya en Yildirim stellen dat wanneer een beweging gedurende een bepaalde periode de mogelijkheid heeft om de eigen wil op te leggen aan de maatschappij, dit bijdraagt aan radicalisering.²⁴ Het gevolg hiervan is dat de ideologie in toenemende mate afwijkt van de gangbare, culturele norm en bestaande politiek. Dit kan gepaard gaan met geweld.

Methoden en opbouw

Dit onderzoek is een literatuuronderzoek. Door een overzicht te geven van de ontwikkeling van het gebruik en de interpretatie van de sharia door de Taliban, streef ik ernaar de islamitische ideologie en politieke macht met elkaar te verbinden en conclusies te kunnen trekken voor wat betreft de beïnvloeding van politieke macht voor de Taliban op hun ideologie.

Naast secundaire bronnen over de Taliban, Afghanistan, de sharia, en het deobandisme, maak ik ook gebruik van primaire bronnen en teksten die de Taliban hebben uitgegeven. Hierbij valt te denken aan de autobiografie van een voormalig lid van de Taliban, maar ook de *layeha* (de gedragscode uitgegeven door de Taliban), de website van de Taliban, gedichten geschreven door de Taliban en toespraken van o.a. *mullā* (geestelijk leider) Omar - de eerste leider van de Taliban.

In dit werkstuk zal ik allereerst achtergrondinformatie geven over de geschiedenis, cultuur, religie, geografie en bevolking van Afghanistan. De daaropvolgende hoofdstukken gaan achtereenvolgens in op de ideologie van de Taliban gedurende de formatieve periode, de regeerperiode en ten slotte de post-regeerperiode. Aan de hand van een vergelijking tussen

²³ Karakaya en Yildirim, “Islamist,” 1329.

²⁴ Ibid.

deze drie periodes, kan vervolgens in de conclusie een uitspraak worden gedaan over de vraag hoe de ideologie van de Taliban is beïnvloed door de politieke macht die zij hadden tijdens deze periodes.

1. Context van de Taliban

When it comes to affection, I am a pleasant breeze,
when it comes to hardship, I am a strong storm.
I am Ariana, Khorasan, I am Afghanistan.²⁵

De Taliban hebben Afghanistan grofweg van 1996 – 2001 geregeerd en waren vooral berucht om het strenge bewind dat zij voerden. Het Talibanbewind wordt vaak geassocieerd met het verbod op televisie, muziek, vliegeren, meisjesonderwijs, het executeren van criminelen en het bieden van een veilige haven voor internationale terroristen zoals Osama Bin Laden. Om een begrip te krijgen van de Taliban en hun ideologie is het nodig om de context waarin zij opkwamen en de gebeurtenissen die hen hebben gevormd, te beschrijven. In dit hoofdstuk zullen daarom de geschiedenis, cultuur, religie, geografie en bevolking van Afghanistan aan bod komen. Hierbij zal specifiek aandacht worden besteed aan een aantal elementen die bepalend zijn voor de context waarbinnen de Taliban is ontstaan. Hierbij moet gedacht worden aan tribale achtergrond (Pashtun), tribale gebruiken (Pashtunwali), religie (islam en deobandisme) en de gewapende strijd tegen verschillende overheersers.

1.1. *Geschiedenis van Afghanistan*

Afghanistan ligt aan de voet van de Himalaya en kent zeer diverse landschappen, variërend van hooggebergte tot woestijngebieden. Sommige gebieden zijn uitgestrekt en onbegaanbaar en het klimaat wisselt tussen warme zomers en koude winters.²⁶ Afghanistan was en is een land van diversiteit op het gebied van etniciteit, taal en religie. Afghanistan heeft van oudsher een tribale cultuur en de bevolking is een mengeling van Perzische en Turkse volkeren. De meerderheid van de bevolking wordt gevormd door de soennitische Pashtun in het zuiden en oosten die Afghanistan gedurende zo'n driehonderd jaar hebben geregeerd. Naast de Pashtun

²⁵ Mogelijk gedicht door Taliban-lid Abdul Basir Ebrat, "I Am Afghanistan," in *Poetry of the Taliban*, red. Alex Strick van Linschoten en Felix Kuehn (Londen: Hurst & Company, 2012), 77.

²⁶ Hassan Abbas, *The Taliban Revival: Violence and Extremism on the Pakistan-Afghanistan Frontier* (New Haven en Londen: Yale University Press, 2015), 12.

in het zuiden wordt een groot deel van het noorden bewoond door onder andere Oezbeken en Tadzjiken. In de bergen in centraal-Afghanistan wonen de sjiietische Hazara's en Ismaili's.²⁷

Afghanistan is een islamitisch land. De islam is door de Umayyadische kaliefen rond AD 650 in het gebied wat nu Afghanistan is, geïntroduceerd. De meerderheid van de bevolking is soenitisch maar ook sjiieten maken deel uit van de bevolking.²⁸ Hoewel nu moeilijk voor te stellen, waren het zoroastrisme, manicheïsme en boeddhisme de grote religies voor de komst van de islam.²⁹

Afghanistan is onderdeel geweest van grote wereldrijken als dat van Cyrus, Darius, Alexander de Grote, het Sassanidische, Umayyadische, Ghaznavidische, Timuridische, Safawidische en het Mogolrijk. In de 19^e eeuw raakte Afghanistan verwickeld in *The Great Game* tussen de Britten en de Russen waarbij Afghanistan als buffer tussen Brits-India en Rusland fungeerde. De heersende Durrani behoorden tot de Pashtun-stam en waren financieel afhankelijk van Groot-Brittannië. In 1919 werd Afghanistan onafhankelijk van Groot-Brittannië. Na een periode van monarchie vond in 1973 een staatsgreep plaats waarbij de koning werd afgezet en de Republiek Afghanistan werd uitgeroepen door Mohammed Daud, een neef van de voormalige koning. Daud richtte zich onder andere op de indamming van opkomende fundamentalistische, islamitische groeperingen. Daarnaast hield Daud zich ook bezig met de modernisering van het land en vroeg de Sovjet-Unie daarvoor om financiële steun. Daud richtte zich op de gelijkheid tussen man en vrouw en stelde seculiere wetten boven islamitische wetten.³⁰

Als reactie daarop ontstond onder studenten een beweging die opriep tot een terugkeer naar de islam. De modernisering van Afghanistan mislukte en Afghanistan werd steeds meer afhankelijk van buitenlandse steun. In 1978 pleegde de PDPA (People's Democratic Party of Afghanistan) met behulp van de Sovjet-Unie een coup. De woede van de bevolking werd groter en de roep om jihad nam toe. Onder leiding van onder andere Gulbuddin Hekmatyar, Burhanuddin Rabbani en Ahmad Shah Masud ontstond een netwerk van stammen die geleid werden door stamhoofden en 'ulamā' (religieuze geleerden). Samen vormden zij de *mujāhidīn* en streden tegen de communistische overheersing. Onder de aanhangers van deze *mujāhidīn* bevonden zich ook de latere leden van de Taliban. In 1979 viel de Sovjet-Unie

²⁷ Ahmed Rashid, *Taliban: The power of militant Islam in Afghanistan and beyond*, (Londen, New York: I.B. Tauris&Co, 2010), 1-42.

²⁸ Nile Green, "From Conversions to Institutions," in *Afghanistan's Islam: From Conversion to the Taliban*, red. Nile Green (Oakland: University of California Press, 2017), 39.

²⁹ Marsden, *The Taliban: War, Religion and the New Order in Afghanistan*, (Londen: Oxford University Press, 1998), 1-42.

³⁰ Rashid, *Taliban*, 1-30.

Afghanistan binnen en installeerde Barbar Karmal als president. In Afghanistan ontstond ten tijde van de Koude Oorlog een soort proxy-oorlog waarbij de Verenigde Staten de Afghaanse *mujāhidīn* steunden in hun strijd tegen het Sovjetbewind. De Sovjet-Unie bleef in Afghanistan tot 1989. Tijdens het Sovjetbewind, maar ook in de chaotische periode daarna, vluchtten veel Afghanen naar Pakistan waar ze in vluchtelingenkampen terechtkwamen en onderwijs kregen in *madrasa*'s (religieuze scholen). Via deze *madrasa*'s kwamen de Afghanen in aanraking met het uit India overgewaaide deobandisme.³¹ De interpretatie van de sharia die op deze *madrasa*'s werd geleerd was naast het deobandisme ook beïnvloed door tribale gebruiken. Deze *madrasa*'s leverden jonge strijders af die een diepgeworteld cynisme hadden ontwikkeld tegenover het Sovjetbewind.³²

Na het vertrek van de Sovjet-Unie uit Afghanistan hield de door de Sovjets gesteunde president Mohammed Najibullah nog de macht tot 1992. Daarna brak er een tijd aan van interne strijd en verdeeldheid in het land. Uiteindelijk werd er een regering gevormd door Rabbani, Masud en Hekmatyar, leiders van de *mujāhidīn*. Zij introduceerden islamitische wetten en streken om de macht. In deze chaotische situatie en machtsstrijd ontstond er ruimte voor de eerste Talibanleider *mullā* Omar om zich te verzetten tegen de regering van Rabbani, Masud en Hekmatyar.³³

1.2. Pashtun

De Taliban bestaan voornamelijk uit etnische Pashtun. Verdeeld over Pakistan en Afghanistan bestaan er zo'n 60 grote Pashtun-stammen die kunnen worden opgedeeld in 400 sub-stammen. De twee belangrijkste Pashtun-stammen zijn de Durrani en de Ghilzai. Vanwege regionale en internationale inmenging, alsook onderlinge rivaliteit, kennen de Pashtun een krijgerstraditie. Op het platteland, buiten de macht van de centrale heersers, stonden de *mullā*'s aan de leiding. Dit waren de lokale geestelijken. Zij bestuurden volgens een vorm van de islam die was afgestemd op de lokale behoeftes, gebruikelijke praktijken en het soefisme.³⁴

³¹ Deze stroming binnen de islam is van invloed geweest op de ideologie van de Taliban en zal daarom aan het einde van dit hoofdstuk worden toegelicht.

³² Rashid, *Taliban*, 1-30 en Marsden, *The Taliban*, 1-90.

³³ Rashid, *Taliban*, 1-42.

³⁴ Soefisme is voornamelijk in de vijftiende eeuw tijdens de Timuridische overheersing in Afghanistan geworteld. Soefisme is de mystieke traditie van de islam waarbij een soefi via de liefde en zuivering van zichzelf de eenwording met God zoekt. Zie voor meer informatie Annemarie Schimmel, *Mystical Dimensions of Islam* (Chapel Hill: University of North Carolina Press, 1975), 3-5.

Deze behoeftes, praktijken en soefistische ideeën vonden hun wortels in de gedragscode van de Pashtun, de *pashtunwali*, het deobandisme en de sharia.³⁵

1.3. *Pashtunwali*

De *pashtunwali* is de culturele gedragscode van de Pashtun. Hoewel de *pashtunwali* tegenwoordig minder strikt wordt nageleefd dan vroeger is het nog steeds van invloed op het huidige leven en de cultuur van de Pashtun.³⁶ De *pashtunwali* is grotendeels ongeschreven en open voor interpretatie. Groepsbelang en eer staan aan de basis van de gedragscode. Eer wordt in het Pashto aangeduid als *nang*. Veel gebruiken en gedragsvormen uit de *pashtunwali* zijn gebaseerd op de *nang*. Bescherming van de stam, afzondering van de vrouw, respectvol omgaan met anderen en allerlei regels met betrekking tot strijd en vergelding staan allemaal in verbinding met de *nang*.³⁷

Naast de *nang* zijn bescherming, vrijgevigheid en gastvrijheid belangrijke normen binnen de Pashtuncultuur en ook deze worden verbonden aan de *nang*. Het Pashto kent woorden als *sakhawat* en *melmastiya*, die duiden op, respectievelijk, een soort altruïstische ‘vrijgevigheid’ en ‘gastvrijheid’. Elke bezoeker krijgt voedsel en een slaapplek aangeboden. Waar nodig wordt men ook geacht bescherming te bieden.³⁸

De tribale macht is voor de Pashtun belangrijker dan de centrale macht. Overleg en besluitvorming worden intern geregeld via een *jirga*. Een *jirga* fungeert als rechtbank en wordt spontaan gevormd door een groep volwassenen. Besluiten worden genomen op basis van consensus.³⁹ Geloof in de islam is onderdeel van de *pashtunwali*. De Pashtun volgen de sharia en de hanafitische rechtsschool, de meest liberale rechtsschool binnen de islam, in combinatie met traditionele gebruiken.⁴⁰

1.4. *Deobandisme*

Veel praktijken en ideeën in Afghanistan met betrekking tot de islam vinden hun oorsprong in het deobandisme. Het deobandisme begon in de 19^e eeuw als een soennitisch en hanafitisch georiënteerde school, Dar-ul-Ulum, in Deoband – een plaats vlakbij Delhi in India. De eerste

³⁵ Abbas, *The Taliban Revival*, 17-20.

³⁶ Ibid.

³⁷ Lutz Rzehak, “Doing Pashto: Pashtunwali as the Ideal of Honourable Behaviour and Tribal Life Among the Pashtuns,” gepubliceerd maart 2011 op Afghan Analyst Network, <https://www.afghanistan-analysts.org/publication/aan-papers/pashtunwali-tribal-life-and-behaviour-among-the-pashtuns/>.

³⁸ Ibid.

³⁹ Ibid.

⁴⁰ Ibid.

school werd in 1967 opgericht door Rashid Ahmad en Mohammed Qasim. De studenten kregen les over de Koran, de Hadith, de *Sunna*, jurisprudentie, Arabische taal en literatuur en *tajwīd*, wat zich richt op de recitatie van de Koran. Ook werd er aandacht besteed aan filosofie en logica. Het deobandisme keurde alle vormen van *ijtihād*, het gebruik van vrije interpretatie om vragen die niet in de Koran en Hadith behandeld worden op te lossen, af. Aandacht lag op het persoonlijke leven dat in overeenstemming moest zijn met de Hadith. Onderling bestond er een sfeer van openheid, gelijkheid en tolerantie.⁴¹

De school is ontstaan in protest tegen de Britse overheersing in India en was sterk anti-imperialistisch van aard. De school gaf de voorkeur te opereren binnen een seculiere staat waarin zij in alle vrijheid kon bewegen. De beweging distantieerde zichzelf van andere islamitische stromingen door specifieke gebruiken, rituelen en kleding. Het doel van deze eerste school was het trainen van *'ulamā'* die de islam wilden hervormen en de leer vervolgens konden verspreiden. Studenten volgden een intensief programma, werden voorzien van levensbehoeften en leefden bescheiden en gedisciplineerd.⁴²

Het soefisme en het deobandisme waren nauw aan elkaar verbonden. Men hield pelgrimages naar tombes en graven van heiligen, er werden speciale, soefistische rituelen uitgevoerd en leerlingen werden verbonden aan een sjeik. Het doel van de lessen was voornamelijk om religieuze gehoorzaamheid toe te passen in het dagelijkse leven en zo van binnen als van buiten vol overgave volgens de sharia te leven.⁴³

In de Pashtun dorpen fungeerde de *hujra* als de normale vorm van onderwijs. Dit onderwijs vond plaats in internaten of bijgebouwen van de moskee. Een *hujra* was sterk verweven met het dorpsleven. De studenten van een *hujra* haalden aalmoezen op voor de armen in het dorp, hielden het vrijdaggebed en maakten deel uit van soefistische kringen. Veel van de latere generaties Talibanleiders maakten deel uit van deze *hujra*'s. De *hujra* kende geen vast curriculum en de boeken die men gebruikte waren uitgebreider dan alleen de voorgeschreven boeken vanuit Deoband. Volgens Gopal en Strick van Linschoten waren het echter niet zozeer de *hujra*'s maar de aan de staat gekoppelde Afghaanse *madrassa*'s die banden hadden met het deobandisme.⁴⁴ Veel van de Afghaanse *'ulamā'* studeerden op deze *madrassa*'s, of zelfs aan de Dar-ul-Ulum in Deoband. De lokale *hujra* had echter wel

⁴¹ Barbara D. Metcalf, *Islamic Revival in British India: Deoband 1860-1900* (New Jersey: Princeton University Press, 1982), 87-200.

⁴² Ibid.

⁴³ Ibid.

⁴⁴ Anand Gopal en Alex Strick van Linschoten, "Taliban Ideology has Changed," 9-17, gepubliceerd 29 juni

2017 op Afghan Analyst Network,

<https://www.afghanistan-analysts.org/publication/aan-papers/ideology-in-the-afghan-Taliban-a-new-aan-report/>.

overeenkomsten met het deobandisme. Net als in het deobandisme besteedde de *hujra* veel aandacht aan de studie van de Hadith en het soefisme. Men geloofde dat een persoonlijke, verticale relatie met God tot kennis leidde aangaande het gedrag en vroom gedrag leidde tot innerlijk geloof.⁴⁵

Toen het deobandisme zich verspreidde vestigde de Dar-ul-Ulum zich aan de Pakistaans-Afghaanse grens waar het aftakkingen werd binnen het deobandisme. De groei van scholen aan de Pakistaans-Afghaanse grens ging samen met de Afghaanse vluchtelingenstroom na het vertrek van de Sovjets uit Afghanistan. Deze scholen waren de enige mogelijkheid tot onderwijs voor veel Afghaanse jongens. Aan één van de scholen, *madrasa* Haqqaniya, hebben veel latere Talibanleiders hun onderwijs genoten. Hier werd een extreme vorm van het deobandisme geleerd. Pelgrimage naar tombes werd niet langer gesteund, wat in contrast staat met het soefistische karakter van het deobandisme. Men stond afwijzend tegenover sjiiitische praktijken en afzondering van de vrouw werd het symbool van moraliteit. De nadruk kwam te liggen op persoonlijk gedrag en ritueel waar later ook de Taliban de nadruk op legden.⁴⁶

⁴⁵ Gopal en Strick van Linschoten, "Taliban Ideology," 9-17.

⁴⁶ Barbara D. Metcalf, "'Traditionalist' Islamic Activism: Deoband, Tablighis and Talibs," (Leiden: ISIM, 2002).

2. De formatieve periode

A time is coming, a change is coming, a revolt of white banners is coming.

A white caravan of turban-wearers is coming from all directions,
they have the beautiful light of justice in their hands.

They are going to break the horns of the cruel stranger,
the message of release from colonization is coming.

A revolt of white banners is coming.⁴⁷

2.1. *De Taliban in vogelvlucht*

De naam ‘Taliban’ vindt zijn oorsprong in de Pakistaanse *madrassa*’s. Tijdens de burgeroorlog die er in Afghanistan heerste na het vertrek van de Sovjets, vluchtten veel Afghanen naar Pakistan. In Pakistan leefden de Afghanen in vluchtelingenkampen en studeerden aan Pakistaanse *madrassa*’s. Een *ṭālib* is een student, iemand die de islam bestudeert onder leiding van een *mullā*, en *ṭālibān* is het meervoud van *ṭālib*.⁴⁸

Van 1979-1994 was de Taliban als beweging nog niet gevormd. De leden die later de Taliban zouden vormen, maakten deel uit van de *mujāhidīn* die streed tegen de Sovjetregering. Vooral Hizb-i-Islāmī onder leiding van Younis Khalis en Harakat-i-inqilāb-i-Islāmī vertoonden veel overeenkomsten met de latere Taliban beweging.⁴⁹ Van 1994 tot 1996 vormden de talibanleden een officiële beweging, de Taliban. Zij probeerden de chaos die was veroorzaakt door de *mujāhidīn* te beëindigen en begonnen een opmars richting Kabul met als doel de maatschappij te zuiveren, de bevolking te ontwapenen, de vrede te herstellen en de sharia te implementeren.⁵⁰ De Taliban distantieerden zichzelf hiermee van de *mujāhidīn* die volgens hen slechts uit waren op macht.⁵¹ In dezelfde periode begonnen de Taliban gebieden te veroveren, beginnend bij de zuidelijke provincies. In 1996 kregen de Taliban Kabul in handen. Zij riepen het Islamitisch Emiraat van Afghanistan uit. *Mullā* Mohammed Omar

⁴⁷ Sadullah Sa’eed Zabuli, “A Time is Coming,” in *Poetry of the Taliban*, red. Alex Strick van Linschoten en Felix Kuehn (Londen: Hurst & Company, 2012), 69.

⁴⁸ Rashid, *Taliban*, 22-23.

⁴⁹ De Nederlandse vertaling van ‘Hizb-i-Islāmī’ is ‘Islamitische Partij’. De Nederlandse vertaling van ‘Harakat-i-inqilāb-i-Islāmī’ is ‘Islamitische Revolutie Beweging’.

⁵⁰ “Message of the Supreme Leader of the Islamic Movement of the Taliban.” Boodschap van Mullah Omar gepubliceerd in de Afghaanse krant *Tolo-ye Afghan* op 25 mei 1995, in *The Taliban Reader*, red. Alex Strick van Linschoten en Felix Kuehn (Londen: Hurst & Company, 2018), 53-55.

⁵¹ Abdul Salam Zaeef, *My Life with the Taliban*, red. Alex Strick van Linschoten en Felix Kuehn (New York: Columbia University Press, 2010), 22.

stond aan de leiding van de beweging. Van 1996-2001 regeerden de Taliban het Islamitisch Emiraat van Afghanistan. Nadat de Taliban in 2001 door de Noordelijke Alliantie die werd gesteund door de Verenigde Staten uit Kabul werden verdreven, veranderde de beweging in een guerrillabeweging die vandaag de dag grote gebieden van Afghanistan onder controle heeft.⁵²

De praktijken waar de Taliban berucht om staan hebben hun wortels in het dorpsleven van voor 1979. De jihad tegen de Sovjets na 1979 wakkerden nationalisme en religie aan. Uit dit hoofdstuk zal blijken dat de beweging is ontstaan uit een tribale en traditionele dorpscultuur waarbij hun ideologie deels is gevormd door religieuze en nationalistische elementen.

2.2. *Het tribale leven*

Een duidelijk voorbeeld van de invloed van het tribale leven op de ideologie van de Taliban is te zien in het leven van *mullā* Mohammed Omar, de voormalige leider van de Taliban. Hij werd geboren in 1959 in Nodeh, een dorpje ten noorden van Kandahar in een arme familie die deel uitmaakte van de Ghilzai-tak binnen de Pashtun. Na zijn verhuizing naar Singesar werd hij de dorps-*mullā* en opende een kleine *madrasa*. Tijdens het regime van Najibullah sloot Omar zich aan bij de Hizb-i-Islāmī. Omar stond bekend om zijn vroomheid en geloof in de islam. Omar trad zelden op de voorgrond en onderhield weinig contacten met buitenlandse partijen.⁵³

Net als Omar werden veel van de oorspronkelijke hooggeplaatsten binnen de Taliban geboren voor 1965. Velen kwamen uit dorpen in het zuiden van Afghanistan en kregen daar onderwijs in de vorm van *hujra*'s. Met de Pakistaanse *madrasa*'s hadden de eerste talibanleiders nog weinig te maken aangezien deze pas na 1979 in opmars kwamen. Hoewel de Pakistaanse *madrasa*'s van invloed zijn geweest op de ideologie van de Taliban is de oorspronkelijke talibanleiding voornamelijk beïnvloed door de tribale gebruiken van de zuidelijke Pashtuncultuur.⁵⁴

Op het platteland, buiten de macht van de centrale heerser, stonden de *mullā*'s aan de leiding. Zij bestuurden volgens een vorm van islam, afgestemd op de lokale behoeftes, gebruikelijke praktijken en het soefisme. Deze behoeftes, praktijken en soefistische ideeën

⁵² Thomas Ruttig, "How Tribal are the Taliban? Afghanistan's Largest Insurgent Movement Between its Tribal Roots and Islamist Ideology," in *Under the Drones: Modern Lives in the Afghanistan-Pakistan Borderlands*, red. Shahzad Bashir en Robert D. Crews (Cambridge: Harvard University Press, 2012), 19.

⁵³ Rashid, *Taliban*, 23-25.

⁵⁴ Gopal en Strick van Linschoten, "Taliban ideology."

vonden hun wortels in de gedragscode van de Pashtun, de *pashtunwali*, het deobandisme en de sharia. Strikte regels wat betreft vrouwen, kleding en muziek waren de inwoners van het platteland niet vreemd. *Mullā* Omar zelf kwam uit een dorp waar vrouwen volledig gesluierd rondliepen en geen onderwijs genoten. Ook speelde het soefisme een rol in het leven van Omar. Zo heeft hij onderwijs gekregen van soefi-leraren en bezocht hij het graf van zijn soefi-meester wekelijks. Ook toen hij aan de macht kwam, werden veel soefi-praktijken in eerste instantie getolereerd.⁵⁵

2.3. *Traditionalisme, nationalisme en islam*

Tijdens de formatieve periode vormden de Taliban voornamelijk een traditionalistische beweging, wat betekent dat zij een bepaalde manier van de islam probeerden te verdedigen die is gegrondvest in de landelijke, zuidelijke gebieden van de Pashtun regio.⁵⁶

Met de komst van de jihad tegen de Sovjets veranderde de structuur van normen en ethiek in de tribale gebieden. Statelijke en tribale normen verloren aan waarde en religieus gerelateerde normen op het gebied van gedrag, kleding en rituelen namen toe. De *jirga* verloor aan autoriteit doordat veel jongeren in de steden gingen studeren en terugkeerden met een kritische houding ten opzichte van traditioneel gezag. In plaats daarvan kwam de *shūrā* op. Deze raad van religieuze geleerden was in tegenstelling tot de *jirga* sterk hiërarchisch van aard.⁵⁷ In de strijd die ontstond na 1979 kwam er een beweging van religieuze *mujāhidīn* op gang. Ook latere leden van de Taliban maakten deel uit van deze beweging. Een voorbeeld van een *ṭālib* was Abdul Salam Zaeef. In *My life with the Taliban*⁵⁸ beschrijft hij hoe hij, net als veel andere jongeren, graag wilde helpen in het gevecht tegen de Sovjets. Gemotiveerd om zich in te zetten voor God en zijn thuisland nam hij deel aan de jihad.⁵⁹ Zaeef beschrijft hoe de strijders, die zich later bij de Taliban zouden voegen, in zijn optiek verschilden van de *mujāhidīn*. Waar de *mujāhidīn* volgens Zaeef voornamelijk strenden voor geld en land, strenden de Taliban vanuit een diep geloof in jihad en in God. De *ṭālib*'s volgden een strikte, religieuze routine. Elke ochtend voor zonsopgang baden ze het ochtendgebed en reciteerden Koranverzen. *Mullā* Omar zelf zei over de opkomst van de Taliban:

⁵⁵ Gopal en Strick van Linschoten, "Taliban ideology," 16.

⁵⁶ Ibid., 1.

⁵⁷ Ruttig, "How Tribal are the Taliban?," 2.

⁵⁸ Zaeef, *My Life with the Taliban*.

⁵⁹ Zaeef, *My Life with the Taliban*, 20-27.

Then corruption took over the land, murder, looting and robbery reached alarming proportions, and control was in the hands of the corrupt and wicked ones, and no one imagined that it was possible to change this condition and rectify this situation.⁶⁰

Ook Zaeef beschreef hoe in de optiek van de Taliban stelen, plunderen, homoseksualiteit en overspel kenmerkend waren voor de normloze moraliteit die er heerste.⁶¹ De Taliban reageerden dus op een situatie van chaos, veroorzaakt door de Sovjets aan de ene kant en de *mujāhidīn* aan de andere kant. Hoewel het lijkt alsof de islam de basis vormde van de Taliban, waren het volgens Marsden vooral de langdurige oorlog, chaos en de normloze regering van de *mujāhidīn* waarop de Taliban reageerden.⁶² De Taliban wilden deze chaos tegengaan en gebruikten de islam daarbij als samenbindende factor want, zoals Olivier Roy het omschrijft, was de islam het enige dat alle Afghanen samenbond.⁶³ *Mullā* Omar wilde de situatie herstellen, de bevolking uit hun lijden verlossen en de religieuze situatie van voor de hervormingsregering van Daud herstellen.⁶⁴

Toen de *mujāhidīn* in de ogen van de *ṭālib*'s hun religieuze waarden geweld aandeden door te falen in de belofte van de oprichting van een islamitisch emiraat na de val van Najibullah in 1992, ontstond in de periode 1994-1996 de Taliban als officiële beweging. Deze groep bestond uit *ṭālib*'s en *mullā*'s. Door de gezamenlijk gedeelde ervaring van de jihad tegen de Sovjets nam volgens Ruttig het nationalistische element toe.⁶⁵ Dit nationalisme kwam voort uit het deobandisme wat zich richtte tegen elke vorm van bezetting. Daarnaast was dit nationalisme ook een vorm van Pashtun-nationalisme. Hoewel de Taliban niet zozeer uit waren op een 'Pashtunistan' bestond de beweging wel voornamelijk uit Pashtun. In vele gedichten die door Taliban zijn geschreven speelt naast religie nationalisme een belangrijke rol. Een voorbeeld is een gedicht van Taliban-lid Abdul Basir Ebrat:

We will build our homeland again,
The beloved homeland, Afghanistan.
We defeated the warrior Genghis,

⁶⁰ "The Beginning," Mullah Mohammed Omar in een radiouitzending op "The Voice of the Sharia", het officiële radiostation van het Islamitisch Emiraat over de beginjaren van de Taliban, in *The Taliban Reader*, red. Alex Strick van Linschoten, Felix Kuehn (Londen: Hurst & Company, 2018), 49-50.

⁶¹ Zaeef, *My Life with the Taliban*, 60.

⁶² Marsden, *The Taliban*, 43-56.

⁶³ Olivier Roy, *Islam and Resistance in Afghanistan* (Cambridge: Cambridge University Press, 1986), 30.

⁶⁴ Marsden, *The Taliban*, 78-87.

⁶⁵ Ruttig, "How Tribal are the Taliban?," 102-135.

We then turned Russians into pieces.
We are getting knowledge and doing jihad,
Our sword's blow is sharp.
It's the land remembered by every Afghan,
It's the beloved homeland, Afghanistan.⁶⁶

In november 1994 namen de Taliban als eerste stad het zuidelijke Kandahar in waar al twee jaar lang anarchie heerste.⁶⁷ Meteen namen de Taliban alle wapens van de bevolking in beslag, beloofden vrede en implementeerden het islamitische recht. Voor mannen betekende dit dat zij zich aan kledingregels moesten houden en hun baard moesten laten groeien. Vrouwen mochten niet meer buitenshuis werken. Meisjesscholen werden gesloten en allerlei vormen van vermaak werden verboden.⁶⁸

Het was voor de Taliban, vanwege de anarchie die er in Kandahar heerste, makkelijk om de stad in handen te krijgen. De Taliban, die dezelfde achtergrond hadden als de Kandahari, werden gezien als redders. Het succes dat de Taliban hadden en de orde die zij in de stad brachten, leidde tot populariteit onder de bevolking. Zaeef beschrijft hoe, al tijdens de strijd tegen de Sovjets, de *tālib*'s gerespecteerd waren onder de *mujāhidīn*.⁶⁹ De Taliban begon te groeien. Jongeren die hadden gestudeerd in de *madrassa*'s aan de grens met Pakistan meldden zich. In slechts een paar maanden tijd lukte het de Taliban om bijna het hele zuiden in handen te krijgen. De snelle veroveringen in het zuiden gaf de strijders een gevoel van onoverwinnelijkheid, een bevestiging dat God aan hun kant stond en dat zij de enige juiste interpretatie van de islam naleefden.⁷⁰ De opmars naar het noorden en uiteindelijk Kabul kon beginnen.

Kenmerkend aan de formatieve periode is dat de Taliban vooral nog bezig waren met de ontwikkeling en oprichting van een officiële beweging. De ideologie van de Taliban kenmerkte zich vooral door de islam, het deobandisme en de tribale gebruiken van de zuidelijke pashtuncultuur. De afkeer tegen het bestuur van de Sovjets vertoonde overeenkomsten met de afkeer die men van het deobandisme had tegen elke vorm van imperialisme. Daarnaast wilden de Taliban graag de religieuze situatie van voor Daud herstellen. Dit kwam tot uiting toen de Taliban Kandahar veroverden en daar meteen een

⁶⁶ Mogelijk gedicht door Abdul Basir Ebrat, "National Anthem," in *Poetry of the Taliban*, red. Alex Strick van Linschoten, Felix Kuehn (Londen: Hurst & Company, 2012), 75.

⁶⁷ Marsden, *The Taliban*, 43-56.

⁶⁸ Rashid, *Taliban*, 31-40.

⁶⁹ Zaeef, *My Life with the Taliban*, 22.

⁷⁰ Rashid, *Taliban*, 31-40.

strikte vorm van de sharia oplegden. Door middel van de implementatie van de sharia wilden de Taliban de wetteloosheid en chaos die er in het land heerste tegengaan. Duidelijk is dat de Taliban in deze formatieve periode een toename van lokale macht aangrepen om de eigen ideologie aan de plaatselijke bevolking op te leggen. Hierbij is geen sprake van matiging. Doordat er weinig tegenstand werd geboden in het zuiden en de Taliban zich daar niet hoefde te verhouden tot andere groeperingen was men vrij om een strikte vorm van de sharia op te leggen.

3. Het Islamitisch Emiraat van Afghanistan

The sun of success has risen in the sky of victory

My Emirate's soldier has come up to the trench.

Dawn tells of the good news of life.

The sun-lit dawn has come upon the blossom of the gloomy night.⁷¹

3.1. *Historisch overzicht*

Na hun overwinning in het zuiden trokken de Taliban verder naar het noorden van Afghanistan om ook daar gebieden en uiteindelijk Kabul in handen te krijgen. In hun opmars stuitten ze echter op verzet van Masud en Rabbani, die het noorden in handen hadden, en Ismael Khan, die het westen in handen had. Na een periode van strijd kregen de Taliban in september 1995 Herat in handen en hadden hiermee de controle over het westen van Afghanistan. De Taliban implementeerden ook hier de sharia. Veel Herati werden door de Taliban gearresteerd en op belangrijke posten werden lokale medewerkers vervangen door Pashtun. Onder de liberale, Perzisch sprekende bevolking van Herat hadden de nieuwe wetten grote impact en werd de overwinning van de Taliban als een bezetting ervaren. De Herati waren gewend aan meer vrijheden en onderwijs voor vrouwen dan de zuidelijke Pashtun.⁷²

Na de val van Herat kon de opmars richting Kabul beginnen. De Taliban kregen daarbij hulp van Saoedi-Arabië en Pakistan terwijl het regime van Rabbani in Kabul steun kreeg van Iran, Rusland en India. In augustus 1996 veroverden de Taliban Jalalabad en de oostelijke provincies waarna ze Kabul binnenvielen en de stad op 26 september 1996 veroverden. De allereerste daad van de Taliban in Kabul was de ophanging van de voormalige president Najibullah die Afghanistan van 1986-1992 had geregeerd.⁷³ Binnen 24 uur implementeerden de Taliban de meest strikte vorm van de sharia in Kabul. Vrouwen mochten niet meer werken, alle meisjesscholen gingen dicht en vrouwen moesten volledig bedekkende kleding dragen. *Hudūd* straffen werden ingevoerd. Dit was de manier van straffen op overtredingen zoals beschreven in de Koran. In de praktijk hield dit in dat voor diefstal handen en/of voeten werden geamputeerd; op overspel stond de doodstraf en op het drinken van sterke drank geseling. Televisie, films, muziek en allerlei vormen van spel zoals schaken,

⁷¹ Abdul Wasi Hasyal, "Victory's sun," in *Poetry of the Taliban*, red. Alex Strick van Linschoten en Felix Kuehn (Londen: Hurst & Company, 2012), 68.

⁷² Rashid, *Taliban*, 31-40.

⁷³ *Ibid.*, 41-54.

voetbal en vliegeren werden verboden. Mannen moesten hun baard laten groeien en werden daarop gecontroleerd.⁷⁴

Na Kabul waren ook de allerlaatste noordelijke provincies aan de beurt. In Mazar-i-Sharif, stuitte de Taliban op een aanval van de sjiitische Hazara's nadat zij een deel van de Hazara's en de Oezbeken van hun wapens hadden ontdaan en de sharia hadden opgelegd. In augustus 1998 keerden de Taliban terug in Mazar-i-Sharif, omsingelden de Hazara's en doodden iedereen die ze maar zagen met als doel het noorden te zuiveren van het sjiisme. Op 15 september 1998 viel ook Bamiyan in handen van de Taliban. Ondertussen werden de regels in Kabul steeds strikter. De exacte lengte van de baard van mannen werd vastgesteld, er werd een lijst uitgebracht met vastgestelde namen voor baby's en vrouwen moesten voortaan binnen blijven.⁷⁵

3.2. *Het Taliban bestuur*

Op 4 april 1996, nog voordat de Taliban Kabul in handen hadden, kreeg *mullā* Omar de titel *amīr al-mu'minīn* (leider van de gelovigen). Tijdens een bijeenkomst van de *shūrā* in Kandahar verscheen Omar op het dak van een gebouw gehuld in de mantel van Mohammed waarbij de aanwezige *mullā*'s hem toeriepen: *amīr al-mu'minīn!* Deze titel maakt Omar tot de onbetwiste leider van de jihad en de Emir van Afghanistan. Tijdens deze bijeenkomst beloofden de aanwezige *mullā*'s de *bay'a* (belofte van trouw) aan Omar. Met deze daad verkreeg Omar het recht om leider te zijn van alle moslims en niet alleen van Afghanistan, dat toen nog niet in handen was van de Taliban.⁷⁶

Dit islamitisch concept van de *bay'a* was niet nieuw, maar werd al gebruikt ten tijde van de klassieke islam toen men de *bay'a* aan de profeet Mohammed zelf en zijn opvolgers zwoer. Deze belofte van trouw maakte de volgelingen van een leider gehoorzaam aan hem en zorgde voor onderlinge eenheid. Ook het gebruik van de titel *amīr al-mu'minīn* grijpt terug naar zowel de islamitische geschiedenis als de Afghaanse geschiedenis.⁷⁷ Wat betreft de Afghaanse geschiedenis refereert deze titel aan de tijd toen *amīr* Dost Mohammed Afghanistan regeerde en deze titel in 1937 toebedeeld kreeg.⁷⁸ Op 13 oktober 1997 werd Afghanistan omgedoopt tot het Islamitisch Emiraat van Afghanistan waarvan Omar aan het

⁷⁴ Rashid, *Taliban*, 41-54.

⁷⁵ *Ibid.*, 55-80.

⁷⁶ *Ibid.*, 42.

⁷⁷ Joas Wagemakers, "The Concept of *bay'a* in the Islamic State's Ideology," *Perspectives of Terrorism* 9, no. 4 (Augustus 2015): 98-99.

⁷⁸ Jürgen Kleiner, "The Taliban and Islam," *Diplomacy & Statecraft* 11, no. 1 (Oktober 2007): 28.

hoofd stond. Ook deze benaming van Afghanistan was niet nieuw. In een interview met Wakil Ahmad Mutawakil, de minister van Buitenlandse Zaken in het Talibanbestuur, zei hij op de vraag naar de reden van de naamsverandering van Afghanistan: “There is nothing new here. During our previous history such names were also adopted and were forcefully applied.”⁷⁹

Mullā Omar werd bijgestaan door een *shūrā* bestaande uit *mullā*'s en ‘*ulamā*’ die een adviserende rol hadden. De hoogste *shūrā* bevond zich in het conservatieve, zuidelijke Kandahar, wat tevens ook de stad was van waaruit Omar regeerde, en bestond enkel uit Pashtun. Ook de *shūrā*'s in andere steden bestonden grotendeels uit Pashtun. Politieke beslissingen werden genomen op basis van consensus waarbij *mullā* Omar het laatste woord had. Algemene verkiezingen en politieke partijen waren niet toegestaan omdat dat niet in lijn was met de sharia. In een interview zei *mullā* Omar hierover het volgende:

Political groups are formed based on tribal, linguistic, regional and some other false prejudices, and they cause disunity and hostility in the country. Such groups that bring about disunity do not have any place in Islam.⁸⁰

Er werd een Ministerie ter Bevordering van Deugd en Preventie van Ondeugd opgericht dat toezicht hield op de naleving van de sharia.⁸¹ Uit alles bleek dat de Taliban uit waren op de vorming van een islamitische staat naar het voorbeeld van de profeet Mohammed zoals beschreven in hun constitutie:

The Islamic shari'a is the only source of lawmaking in the country, governing all aspects of individual and social life of people in the light of life constructing teachings of Islam. Laws and resolutions should not be, in any way, contrary to religious provisions and foundations.⁸²

⁷⁹ “On Becoming the Islamic Emirate.” Interview met Mutawakil en de BBC gepubliceerd in de Afghaanse krant *Tolo-ye-Afghan* op 29 oktober 1997 in *The Taliban Reader*, red. Alex Strick van Linschoten en Felix Kuehn (Londen: Hurst & Company, 2018), 159.

⁸⁰ “Interview with Mullah Mohammad Omar.” Interview met Mullah Omar gepubliceerd in de krant van de Taliban *Shariat* op 30 april 1997 in *The Taliban Reader*, red. Alex Strick van Linschoten en Felix Kuehn (Londen: Hurst & Company, 2018), 163.

⁸¹ Rashid, *Taliban*, 95-104.

⁸² “Constitution.” Artikel 5 uit de constitutie opgesteld door de Taliban in *The Taliban Reader*, red. Alex Strick van Linschoten en Felix Kuehn (Londen: Hurst & Company, 2018), 211.

3.3. *Ideologie in de praktijk*

Zoals beschreven in het vorige hoofdstuk werd de ideologie van de Taliban voornamelijk gekenmerkt door de hanafitische rechtsschool, het deobandisme en de tribale gebruiken. De twee grote doelen waarnaar de Taliban streefden, waren het herstel van de veiligheid in het land en de implementatie van de sharia. Nadat de Taliban Kabul hadden veroverd en het land in handen hadden, begonnen ze direct met de implementatie van de sharia en het herstel van de veiligheid. Het aantal checkpoints langs de wegen werd gereduceerd aangezien deze checkpoints, die waren opgezet door de *mujāhidīn*, een plek waren van veel corruptie en wetteloosheid.⁸³ *Hudūd* straffen werden nageleefd met als gevolg dat de kleine criminaliteit afnam en de autoriteit van de Taliban toenam. Overal werd de sharia geïmplementeerd en de religieuze politie hield streng toezicht op de naleving hiervan. Traditionele gebruiken binnen de *pashtunwali* die niet pasten bij de sharia werden opzij gezet wat wijst op een radicaliserende tendens onder invloed van macht.⁸⁴

Naast herstel van de veiligheid en de implementatie van de sharia kwam de nadruk in deze periode ook te liggen op de eenheid van Afghanistan. Met het gebruik van de titel *amīr al-mu'minīn* gaf *mullā* Omar aan leider te willen zijn van alle de Afghanen. Zoals in de constitutie stond beschreven: “All the people of Afghanistan, without any discrimination or privilege, have equal rights and duties before the law, taking into consideration the Islamic provisions.”⁸⁵ De praktijk leidde echter tot fragmentatie. De hevige strijd die er in het noorden van Afghanistan werd gevoerd had een splitsing tussen Pashtun en niet-Pashtun tot gevolg. De strijd tussen de Hazara's, Oezbeken en Pashtun zorgde voor een etnische en sektarische scheiding tussen het noorden en het zuiden. In het liberale noorden en in de grote steden had de implementatie van de sharia grote impact en werd de komst van de Taliban als bezetting ervaren. In de landelijke Pashtun-gebieden in het zuiden was men van oudsher al meer gewend aan deze gebruiken dan in het noorden.⁸⁶

Waar de Taliban tijdens de formatieve periode nog voornamelijk een opkomende beweging was nam het, gedurende de inname van Afgaanse provincies, steeds meer de vorm aan van een centrale macht en had daarom de mogelijkheid om de sharia in te voeren. De invoering van de sharia zou volgens de Taliban bijdragen aan de veiligheid in het land en had een preventief karakter, het zou de Afgaanse burgers bewaren voor zonden en wetteloosheid.

⁸³ Barnett R. Rubin, “Afghanistan under the Taliban,” *ProQuest* 98, (Februari 1999): 79-91.

⁸⁴ Kleiner, “The Taliban and Islam,” 19-31.

⁸⁵ “Constitution.” Artikel 5 uit de constitutie opgesteld door de Taliban in *The Taliban Reader*, red. Alex Strick van Linschoten en Felix Kuehn (Londen: Hurst & Company, 2018), 211.

⁸⁶ Rashid, *Taliban*, 55-80.

Met de vorming van het Islamitisch Emiraat van Afghanistan moesten de Taliban opeens een staat vormgeven. *Hudūd* straffen droegen bij aan het verkrijgen van autoriteit onder de bevolking in het dagelijkse leven en de Taliban streefden naar eenheid onder de bevolking waarbij de islam de bindende factor was.

Hoewel *mullā* Omar zich de *amīr al-mu'minīn* noemde en daarmee de leider was voor alle gelovigen, richtten de Taliban zich voornamelijk op Afghanistan. Het is daarom niet te vergelijken met de Islamitische Staat in Irak en Syrië, die meteen al een staatsvorming voor ogen had en over landsgrenzen heen bewoog.⁸⁷ Op het eerste gezicht tonen groeperingen als de Islamitische Staat overeenkomsten met de Taliban wat betreft staatsvorming. Beiden hebben als doel het kalifaat van de *rāshidūn* (de rechtgeleide kaliefen) te laten herleven.⁸⁸ Beiden gebruiken de term *amīr al-mu'minīn* en beiden willen de sharia implementeren.⁸⁹ Hoewel de oorsprong van het gebruik van deze termen en de invoering van de islamitische wetten refereert aan het islamitische verleden was de staatsvorming die *mullā* Omar voor ogen had echter ook een reconstructie van de Afghaanse traditie. 'Abd al-Rahman Khan, die Afghanistan van 1880-1901 regeerde, voerde de sharia al in als de hoogste wet van het land.⁹⁰ Echter, de grote schaal waarop de sharia werd ingevoerd ten tijde van het talibanbewind en de uitvoering ervan was het van oudsher tolerante Afghanistan vreemd en had etnische en sektarische scheiding als gevolg.

Concluderend kenmerkte het Taliban bestuur zich tijdens deze periode door Afghaans nationalisme en islamitisch traditionalisme. De sharia werd strikt toegepast.⁹¹ Duidelijk is dat de toenemende macht van de Taliban in deze periode niet leidde tot ideologische matiging maar eerder ruimte gaf aan de toepassing van hun ideologie. Er was geen sprake van inclusie in een politiek systeem, de Taliban hoefde zich niet te verhouden tot andere, regerende partijen en het hoefde daarom geen concessies te doen. Net als de Moslim Broederschap in Egypte gebruikte de Taliban de politieke macht juist om hun religieuze gedachtegoed aan te scherpen en uit te dragen. Er werd, waar nodig, afstand gedaan van traditionele gebruiken en er kwamen strengere wetten en regels bij wat eerder wijst op een radicaliserend effect dan een matigend effect van macht.

⁸⁷ Gopal en Strick van Linschoten, "Taliban ideology has changed," 21-31.

⁸⁸ "Mullah Omar and the Apple." Volgens *Shariat* op 2 november 1998 in *The Taliban Reader*, red. Alex Strick van Linschoten en Felix Kuehn (Londen: Hurst & Company, 2018), 169.

⁸⁹ Hassan al-Turabi, "The Islamic State," in *The Fall and Rise of the Islamic State*, red. Noah Feldman (Princeton an Oxford: Princeton University Press, 2008), 241-251.

⁹⁰ Amin Tarzi, "Islam, Shari'a and State Building Under 'Abd al-Rahman Khan," in *Afghanistan's Islam: From Conversion to the Taliban*, red. Nile Green (Oakland: University of California Press, 2017), 129-133.

⁹¹ Rubin, "Afghanistan under the Taliban," 79-91.

4. De Taliban na 2001

O Afghan, stand up! The enemy has come today;
He has come to the green lawn of your homeland.
Stand against him, you might destroy him;
He has come to the garden of red flowers.
Grab your sword and go to the battlefield.⁹²

4.1. Historisch overzicht

Op 11 september 2001 werden het World Trade Centre en het Pentagon aangevallen door al-Qaida. Omdat het Islamitisch Emiraat van Afghanistan al lange tijd het gastland was voor Osama bin Laden en zijn strijders raakte het verwickeld in een conflict met de Verenigde Staten. De Verenigde Staten eiste de uitlevering van Bin Laden, maar de Taliban stemden hier niet mee in. Op 7 oktober 2001 startte de Verenigde Staten *Operation Enduring Freedom* en begon Taliban-doelen te bombarderen. Op 9 november viel Mazar-i-Sharif in handen van generaal Dostum en Atta Noor die deel uitmaakten van de Noordelijke Alliantie. Binnen drie dagen hadden zij met behulp van Amerikaanse luchtsteun en speciale eenheden heel het noorden, westen en midden van Afghanistan heroverd. De Taliban trokken zich terug naar Kandahar en op 7 december viel ook Kandahar in handen van de door de Verenigde Staten gesteunde strijders. Veel van de Taliban strijders werden gedood, raakten gewond of werden gevangengenomen. Anderen vluchtten naar Pakistan. Hamid Karzai, een pashtun tribaal leider uit Kandahar die zich tegen de Taliban had gekeerd, werd door de internationale gemeenschap verkozen tot interim president in Kabul.⁹³

Nadat de Taliban hun macht verloren werd het geconfronteerd met interne fragmentatie. Daarom richtte *mullā* Omar in 2003 een nieuwe *shūrā* op in Quetta, de *rahbari shūrā*, die ook wel de *Quetta shūrā* werd genoemd.⁹⁴ Vanuit Quetta vormde de leiding een schaduwregering waarbij volgens de Taliban de focus lag op veiligheid en rechtvaardigheid.

⁹² Mohammed Nabi Kamran, “*O Afghan!*,” in *Poetry of the Taliban*, red. Alex Strick van Linschoten en Felix Kuehn (Londen: Hurst & Company, 2012), 146.

⁹³ “Afghanistan’s New Leaders Take Reins,” *CNN*, 22 december, 2001, <http://edition.cnn.com/2001/US/12/22/ret.frontlines.facts/index.html>.

⁹⁴ Alex Strick van Linschoten en Felix Kuehn, “Insurgency,” in *The Taliban Reader*, red. Alex Strick van Linschoten en Felix Kuehn (Londen: Hurst & Company, 2018), 225-229.

Dit kwam tot uiting in de rechtbanken die overal werden opgericht en nog steeds bestaan.⁹⁵ Deze periode werd gekenmerkt door een toename van geweld. Het geweld richtte zich op de interim regering van Karzai, de buitenlandse troepen en iedereen die hen steunden. Daarnaast richtte het zich ook op de *'ulamā'*, stamoudsten en Afghanen die, volgens de Taliban, heulden met de vijand. Burgers werden soms als schild gebruikt of als gijzelaar meegenomen en de Taliban begonnen nieuwe manieren van geweld te gebruiken zoals het gebruik van explosieven en de inzet van zelfmoordterroristen. Hoewel de steun aan de Taliban in heel Afghanistan afnam, waren zij in het zuiden en Kandahar redelijk succesvol. Ze waren in het bezit van betere wapens en uitrusting en gebruikten allerhande media om hun boodschap te verspreiden. Financieel werden ze bijgestaan door Pakistan, aan het deobandisme verbonden *madrassa's* en andere sympathisanten. Mede door de moeite die de regering van Karzai had om effectief te regeren, bleven de Taliban in staat om gebieden te veroveren. Nog steeds hebben de Taliban de facto controle over delen van Afghanistan.⁹⁶

4.2. *Organisatie herzien*

Omdat de Taliban grote gebieden verloren, er veel strijders naar Pakistan en het zuiden van Afghanistan vluchtten, nieuwe strijders zich meldden en de Talibanleiding vanuit Quetta regeerde, hadden de Taliban een nieuwe organisatievorm nodig om hun schaduwregering te coördineren en de eenheid te bewaren. De Taliban kampten met fragmentatie en veel bevelhebbers opereerden onafhankelijk. Om toch controle te houden over de organisatie zette *mullā* Omar een nieuwe organisatievorm op. Hij gaf leiding aan de *Quetta shūrā* en Jalaludin Haqqani werd de militair bevelhebber. Op provinciaal en districts niveau werden er officieren en commissies gekozen die onafhankelijk de leiding hadden over de gebieden waar de Taliban controle over hadden. Daarnaast werd er in elke provincie een sharia-rechtbank opgericht onder leiding van een rechter en twee *'ulamā'*.⁹⁷

Omdat de gekozen officieren en bevelhebbers onafhankelijk konden regeren kwam de eenheid van de Taliban onder druk te staan. In de gebieden waar de Taliban de controle hadden kwam veel criminaliteit, roof, afpersing en omkoperij voor. Om enigszins de autoriteit

⁹⁵ "Courts of the Islamic Emirate, Key Factor for Peace and Solace Among the People," Op *al-Emarah*, de website van het Islamitisch Emiraat van Afghanistan. Gepubliceerd op 4 januari, 2017, <https://alemarah-english.com/?p=9296>.

⁹⁶ Strick van Linschoten en Kuehn, "Insurgency," 225-229.

⁹⁷ Ibid.

te behouden gaven de Taliban een gedragscode (*layeha*) uit met allerlei regels omtrent het gedrag van de *mujāhidīn*.⁹⁸

4.3. *Veranderende ideologie*

De inval van de Verenigde Staten in Afghanistan betekende voor de Taliban een terugkeer naar de chaos die er ten tijde van het Sovjetbewind heerste. De landen, voornamelijk de Verenigde Staten, die zich met Afghanistan bemoeiden en zich tegen de Taliban keerden werden als ‘ongelovigen’ gezien. De nieuwe regering onder leiding van Hamid Karzai, die met steun van de Verenigde Staten aan de macht kwam, werd door *mullā* Omar ‘surrogaat Karzai regime’ genoemd.⁹⁹ In een toespraak zei Omar dat “corruption, hardship, starvation, poverty, homelessness, civilian casualties, various diseases, aberrations of the youth and cultural and social deviation” het hoogtepunt bereikten onder de nieuwe regering.¹⁰⁰ De oplossing volgens Omar lag in de terugtrekking van de buitenlandse troepen en de oprichting van een islamitische en onafhankelijke regering. De enige weg om dit te bereiken was door middel van jihad.¹⁰¹

De jihad na 2001 werd militanter. In navolging van het Koranvers “Wie dan vijandschap toont tegen u, toont vijandschap tegen hem op dezelfde wijze als hij vijandschap tegen u getoond heeft” werd de strijd heviger.¹⁰² Tactieken zoals zelfmoordaanslagen werden ingezet, Afgaanse burgers werden afgeperst, ontvoerd of gedood en de banden met de criminele sector werden nauwer.¹⁰³ Deze vormen van geweld werden in eerste instantie door de Talibanleiding afgekeurd maar de uitvoering hiervan was lastig te controleren aangezien de Talibanleiding op afstand controle uitvoerde over de grondtroepen. Door middel van de *layeha* probeerde men vanuit Quetta toch enigszins controle uit te oefenen en crimineel gedrag van de Talibanstrijders binnen de perken te houden.¹⁰⁴ Ondanks dat nam de jihad toch een militante vorm aan. Het hoofd van de politieke vleugel van de Taliban, Mutassim Agha

⁹⁸ Thomas H. Johnson en Matthew C. DuPee, “Analysing the new Taliban Code of Conduct (Layeha): an Assessment of Changing Perspectives and Strategies of the Afghan Taliban,” *Central Asian Survey* 31, no. 1 (februari 2012): 77-91.

⁹⁹ “Mullah Mohammad Omar’s Eid ul-Adha Statement.” Uit één van de twee toespraken die Mullah Omar hield tijdens Eid, in *The Taliban Reader*, red. Alex Strick van Linschoten en Felix Kuehn (Londen: Hurst & Company, 2018), 309-311.

¹⁰⁰ Ibid.

¹⁰¹ Ibid.

¹⁰² “Al-Baqara,” vertaald uit het Arabisch door J.H. Kramers, (Amsterdam: Uitgeverij De Arbeiderspers, 1992), Soera 2:194.

¹⁰³ Gopal en Strick van Linschoten, “Taliban Ideology has Changed,” 32-44.

¹⁰⁴ Johnson en DuPee, “Analysing,” 77.

zei: “When they (Amerika) attacked Afghanistan with their force by waging war, the Islamic Emirate was forced to react in the same way to defend their honour.”¹⁰⁵

Vroomheid was voor *mullā* Omar, ook na 2001, nog steeds een belangrijk onderdeel van jihad. Net voor de val van het Emiraat riep *mullā* Omar op om koranrecitaties te houden in de moskee en te bidden voor overwinning.¹⁰⁶ In de eerste *layeha*¹⁰⁷ die werd uitgebracht in 2006 werd het de *mujāhidīn* verboden om te roken en om seksuele relaties aan te gaan met minderjarige jongens.¹⁰⁸ In de *layeha* van 2010 werden deze regels uitgebreid. In deze gedragscode werden ook regels omtrent geweld, *zakat* en gijzeling genoemd en werd de *mujāhidīn* opgedragen te bidden, bij voorkeur in een moskee.¹⁰⁹ Men moest zich zuiver en in overeenstemming met de sharia gedragen in de hoop dat de aandacht voor islam, cultuur en traditie de burgers aansprak.¹¹⁰

Hoewel het doel van de Taliban nog steeds hetzelfde was als altijd, namelijk chaos en inmenging tegengaan, de sharia implementeren en onderlinge eenheid bewerkstelligen, nam het na 2001 andere vormen aan. Na de inval van Amerika waren de Taliban voornamelijk bezig met het zoeken naar en het behouden van macht. Hoewel grote delen van Afghanistan in handen kwamen van de regering onder leiding van Karzai, bleven de Taliban de naam Islamitisch Emiraat van Afghanistan gebruiken en probeerden zij op een iets pragmatischer manier de macht te behouden en te verkrijgen.

Deze tendens kan worden vergeleken met de studie van Hamid naar de Moslim Broederschap waarbij repressie heeft geleid tot matiging van de idealen. Waar de Taliban vroeger nog alle vormen van media verboden begonnen de Taliban nu allerlei mediakanalen in te zetten om hun boodschap te verspreiden en hun aanhangers te bereiken. In een interview met Maiwand, de beheerder van de website *al-Emara* zei Maiwand: “Wars today cannot be won without media. The media are directed at the heart, whereas weapons are directed to the body. If the media can defeat the heart, then the body is defeated too, and the

¹⁰⁵ “Dialogue With an Official From the Political Committee.” Interview uit 2009 met Mutassim Agha Jan, hoofd van de politieke vleugel van de Taliban, in *The Taliban Reader*, red. Alex Strick van Linschoten en Felix Kuehn (Londen: Hurst & Company, 2018), 286-287.

¹⁰⁶ “His Excellency Amir ul-Mumineen’s Order.” Bevel van Mullah Omar gepubliceerd in de krant *Anis* op 19 september 2001, in *The Taliban Reader*, red. Alex Strick van Linschoten en Felix Kuehn (Londen: Hurst & Company, 2018), 233.

¹⁰⁷ “A New Layeha for the Mujahidin.” Layeha uit 2006 vertaald door Myron Gubitz, in *Princeton Readings in Islamist Thought*, red. Roxanne L. Euben en Muhammad Qasim Zaman (New Jersey: Princeton University Press, 2009), 250.

¹⁰⁸ Het was een veelvoorkomend gebruik onder Talibanstrijders om seksuele relaties aan te gaan met minderjarige jongens. Dit fenomeen werkte statusverhogend en was bekend onder de naam *bachabauzi*.

¹⁰⁹ “Code of Conduct for the Mujahedeem.” Layeha uit 2010, in *The Taliban Reader*, red. Alex Strick van Linschoten en Felix Kuehn (Londen: Hurst & Company, 2018), 338-339.

¹¹⁰ Gopal en Strick van Linschoten, “Taliban ideology,” 32-44.

battle is won.”¹¹¹ Door de inzet van media intensiverde het contact tussen de Taliban en andere islamistische groeperingen zoals Hamas en de Moslim Broederschap. Zo kwamen ze in aanraking met andere stromingen binnen de islam dan het deobandisme alleen. Opeens werden boeken van de Moslim Broederschap en de Egyptische islamitische theoloog Yusuf al-Qaradawi (geboren in 1926), die voorheen verboden waren, verspreid in het kader van anti-imperialisme.¹¹²

Er trad tolerantie op ten aanzien van de *madhhab* (islamitische rechtsschool). In plaats van enkel de hanafitische rechtsschool te volgen keek men ook naar andere rechtsscholen voor advies. Mutassim Agha, het hoofd van de politieke vleugel van de Taliban, zei hierover het volgende: “The Islamic Emirate of Afghanistan acknowledges the rights and respects all those who belong to all different Islamic schools and doctrines, without any discrimination. It sees that they are all equal on all rights.”¹¹³

Hoewel de Taliban door het gebruik van de media meer aandacht kregen voor en van het buitenland en ze ook aandacht hadden voor de islamitische *umma*, hebben ze nooit actie ondernomen buiten Afghanistan. Hun jihad was een nationale jihad.¹¹⁴ Dit blijkt ook uit de vele gedichten geschreven door Talibanleden waarin de nationale zaak een grote rol speelt.¹¹⁵ *Mullā* Omar zei hierover:

The Islamic Emirate never interferes in other countries’ domestic affairs, nor can it tolerate the interference of other countries in our domestic affairs. We are making efforts to free our beloved Afghanistan (...).¹¹⁶

Naast de inzet van allerhande media en de tolerantie wat betreft rechtsscholen werd er in de media van de Taliban na 2001 ook toleranter gesproken over de positie van vrouwen. Mawlawi Shahabuddin Dilawar en Mohammed Naem, leden van de politieke vleugel van de Taliban, zeiden daarover op een conferentie in Chantilly in 2012:

¹¹¹ “Interview with the Islamic Emirate Website Administrator.” Interview met Abdul Sattar Maiwand, de beheerder van *al-Emara*, 17 februari 2011, in *The Taliban Reader*, red. Alex Strick van Linschoten en Felix Kuehn (Londen: Hurst & Company, 2018), 315-316.

¹¹² Gopal en Strick van Linschoten, “Taliban ideology,” 32-44.

¹¹³ “Dialogue With an Official From the Political Committee,” 290.

¹¹⁴ Gopal en Strick van Linschoten, “Taliban ideology,” 32-44.

¹¹⁵ Zie het gedicht aan het begin van dit hoofdstuk.

¹¹⁶ “Message of Amir ul-Mu’mineen to the Nations of Afghanistan and Iraq.” Boodschap van Mullah Mohammed Omar aan de *mujahidin*, 12 juli 2017, in *The Taliban Reader*, red. Alex Strick van Linschoten en Felix Kuehn (Londen: Hurst & Company, 2018), 263-264.

The policy of the Islamic Emirate is clear regarding the role of woman. It will abide by all those rights given to woman by the noble religion of Islam. Woman in Islam have the right to choose their husbands, to own property, the right to inheritance and the right to education and work.¹¹⁷

Ook wat betreft andere zaken lieten de Taliban een gematigder geluid horen. Op *al-Emara* in de vraag en antwoord sectie werd de vraag gesteld of het Islamitisch Emiraat de orders van de religieuze politie bij hernieuwde macht weer met geweld zal implementeren. Het antwoord daarop luidde:

(...) The Islamic government will be formed with all its essential departments. The department for the prevention of vice and the promotion of virtue is an essential part of an Islamic government and it is obligatory on all Muslims to follow its instructions. However, this time its procedures and methods will be completely reviewed. The people will be persuaded towards the establishments of virtue in a softer manner and, likewise, they will be prevented from vice through wisdom. In this way, the use of unnecessary force will be avoided.¹¹⁸

De Taliban gaf dus aan zich milder op te willen stellen in het toezien op de uitvoering van de sharia. Een vergelijkbare tendens ziet Roel Meijer gebeuren bij de Egyptische Al-Jamā‘a al-Islāmiyya.¹¹⁹ Deze beweging was in de beginjaren apolitiek en activistisch van aard met een sterke neiging naar het salafisme. Al-Jamā‘a dwong mensen tot deugdelijk gedrag en bestrafte ondeugdelijk gedrag op een steeds gewelddadiger manier. Tegenstand vanuit de overheid leidde uiteindelijk tot het inzicht dat het activistische karakter van de beweging contraproductief werkte met als gevolg dat men uiteindelijk milder werd in de uitvoering van de plicht om mensen tot bepaald gedrag te dwingen.¹²⁰

Zoals de Moslim Broederschap ten tijde van repressie banden aanging met seculiere partijen zijn de Taliban, hoewel in mindere mate, meer open gaan staan voor contact met

¹¹⁷ “Chantilly Conference Statement.” Mawlawi Shahabuddin Dilawar en Dr. Mohammed Naem in hun toespraak gehouden op het congres van Chantilly, 20-21 december 2012, in *The Taliban Reader*, red. Alex Strick van Linschoten en Felix Kuehn (Londen: Hurst & Company, 2018), 403.

¹¹⁸ “On Amr bil Marouf.” Taliban’s Q&A sectie op hun website *al-Emara*, 4 april 2012, in *The Taliban Reader*, red. Alex Strick van Linschoten en Felix Kuehn (Londen: Hurst & Company, 2018), 407.

¹¹⁹ De Nederlandse vertaling voor ‘Al-Jamā‘a al-Islāmiyya’ is ‘De Islamitische Partij’.

¹²⁰ Roel Meijer, “Commanding Right and Forbidding Wrong as a Principle of Social Action: The Case of the Egyptian Al-Jama‘a al-Islamiyya,” in *Global Salafism: Islam’s New Religious Movement*, red. Roel Meijer (Londen: Hurst, 2009), 189-220.

Amerika. Hoewel Amerika wordt gezien als ‘ongelovig’ en imperialistisch en op *al-Emarah* tientallen artikelen zijn verschenen die jihad tegen Amerika en Karzai promootten worden er toch pogingen gedaan voor besprekingen met als doel om de ‘bezetting’ te beëindigen en de vrede te herstellen. De Taliban openden een kantoor in Doha, Qatar, om, zo zeggen zij, vanuit die plek besprekingen te houden met de Verenigde Staten en ook spraken zij op internationale congressen zoals die in Bonn en Chantilly.¹²¹ Medio 2018 hebben de Taliban een bijeenkomst gehad met een vertegenwoordiger van de Amerikaanse overheid om te praten over beëindiging van de Afghaanse oorlogssituatie.¹²²

Hoewel er in veel opzichten matiging optrad bij de Taliban gebeurde er op het gebied van geweld juist het tegenovergestelde. Zoals eerder al gezegd keerde het geweld zich nu ook tegen medeburgers en iedereen die samenwerkte met de regering onder leiding van Karzai, en werden er nieuwe vormen van geweld ingezet zoals zelfmoordaanslagen. Hoewel *mullā* Omar in beginsel vond dat zelfmoordaanslagen niet te verenigen waren met de islam veranderde hij van mening – mede door het effect van deze tactiek tegenover het in militair opzicht superieure Amerika.¹²³ Door het gebruik van dit nieuwe ‘wapen’ raakten de Taliban verder weg van de traditionele gebruiken en dichterbij de tactieken van veel islamistische groeperingen in het Midden Oosten.

Doordat de Taliban na 2001 in toenemende mate in aanraking kwamen met andere groeperingen in het Midden Oosten en hun lectuur gingen verspreiden, bewoog de beweging steeds meer in de richting van andere islamistische groeperingen en kwam zij steeds verder af te staan van de basis die hun ideologie in eerste instantie heeft gevormd zoals het deobandisme, de traditionele gebruiken en de hanafitische rechtsschool. Steeds meer werden de Taliban een islamistische beweging die zich vooral richtte op Afghanistan, hun thuisland. Volgens de *Inclusion Moderation Theory* zou inclusie tot matiging moeten leiden. Echter, bij de Taliban heeft juist deze periode van repressie geleid tot een matiging van ideologische waarden. Het doel om chaos te voorkomen, inmenging tegen te gaan en de sharia in te voeren

¹²¹ “Statement Concerning Opposition to Peace Process and Activities of Political Office”, op *al-Emarah*, de website van het Islamitisch Emiraat van Afghanistan, gepubliceerd op 29 september 2017, <https://alemarah-english.com/?p=20462>.

¹²² Kathy Gannon, “Taliban Official Says Group Spoke with US Official,” *Washington Post*, 28 juli, 2018, https://www.washingtonpost.com/world/the_americas/taliban-official-says-group-spoke-with-us-official/2018/07/28/ee77cbd6-922a-11e8-ae59-01880eac5f1d_story.html?noredirect=on&utm_term=.b41c6f5527ef.

¹²³ “An Interview With a Taliban Commander.” Interview in 2006 met Mullah Sabir, bevelhebber van de Taliban, vertaald door Myron Gubitza, in *Princeton Readings in Islamist Thought*, red. Roxanne L. Euben en Muhammad Qasim Zaman (New Jersey: Princeton University Press, 2009), 418-421.

is hetzelfde gebleven, maar de ideologische opvatting hoe dit doel te bereiken is milder geworden.

Conclusie

De Taliban hebben een beweging gevormd die een ontwikkeling doormaakte van een traditionalistische beweging naar een centrale macht en weer terug naar een beweging met islamistische kenmerken. In de formatieve periode kenmerkte de beweging zich als een beweging in opkomst die zijn wortels had in de tribale dorpscultuur van het zuidelijke Afghanistan. Ontstaan in een omgeving waar de gebruiken van de *pashtunwali*, het soefisme en het deobandisme de islam hebben gevormd was de opkomende beweging traditionalistisch van aard. Het Sovjetbewind en de daaropvolgende jihad en machtsverdeling van de *mujāhidīn* wakkerde religie en nationalisme bij de Taliban aan. Invloeden van het anti-imperialisme uit Deoband werden zichtbaar. De Taliban reageerden op de wetteloosheid en de corruptie onder de *mujāhidīn* en wilden een terugkeer naar de islam, een terugkeer naar de situatie die dateerde voordat de hervormer Daud aan de macht kwam. Omdat de beweging vooral bestond uit Pashtun en zijn wortels had in de zuidelijke regio stuitte de Taliban daar op weinig tegenstand. Dit in tegenstelling tot het noorden van Afghanistan. In de veroverde gebieden implementeerden de Taliban een strikte vorm van de sharia waarmee zij de wetteloosheid en chaos wilden herstellen.

Nadat de Taliban Afghanistan onder controle hadden veranderde er op ideologisch gebied niet veel ten opzichte van de formatieve periode behalve dat de theorie nu in praktijk kon worden gebracht. Macht had in deze periode een radicaliserend effect wat tot uiting kwam in de implementatie van een strikte vorm van de sharia die verder ging dan de wetten van de hanafitische rechtsschool. Waar nodig werden tribale gebruiken opzij gezet en er werden steeds meer strenge wetten en regels ingevoerd bovenop de al bestaande wetten. In het noorden stuitte dit op verzet van de sjiiitische Hazara's en Oezbeken die niet gewend waren te leven volgens deze strikte vorm van de sharia. Door dit verzet, maar ook door de etnische verschillen werd de strijd in het noorden gewelddadig.

De inval van de Verenigde Staten en het machtsverlies van de Taliban had een matigend effect op hun ideologie. Hoewel de uiteindelijke doelen van de Taliban nog steeds hetzelfde bleven; chaos en buitenlandse inmenging tegengaan, de veiligheid en het Emiraat herstellen en de sharia opleggen, nam de Taliban in ideologisch opzicht een pragmatischer en gematigder houding aan dan voorheen. Het bestuur werd heringericht, er werden gedragscodes uitgegeven en de Taliban gingen media gebruiken om de eigen boodschap uit te dragen. Door deze media kwamen de Taliban in meer in aanraking met andere, islamistische

groeperingen en lectuur waardoor het steeds verder van de eigen traditie af kwam te staan en dichterbij de ideologie van deze islamistische groeperingen. Leringen van andere rechtsscholen werden toegestaan. Men begon open te staan voor contact met Amerika en verzachtende taal te uitten over de positie van vrouwen. Opvallend is dat naast de vernieuwingen en matiging in ideologie de strijd wel gewelddadiger werd.

Teruggaand naar de definitie die Karakaya en Yildirim geven aan de termen ‘gematigdheid’ en ‘radicaliteit’ is gebleken dat de Taliban nooit concessies hebben gedaan door zich te voegen in een politiek systeem. De macht die de Taliban hadden tijdens hun regeerperiode droeg bij aan de uitvoering van de ideologie die de Taliban voor ogen hadden en had, in lijn met de theorie van Karakaya en Yildirim, een radicaliserend effect.

Eenmaal de macht verloren, hebben de Taliban na 2001 bepaalde elementen van hun ideologie herzien. Tolerantie ten opzichte van andere rechtsscholen, meer acceptatie voor de positie van de vrouw, vredesbesprekingen en het gebruik van media zijn hier voorbeelden van. Dit wijst volgens Schwedler op matiging. Deze matiging is, in tegenstelling tot wat men op basis van de IMT zou verwachten, niet tot stand gekomen door deelname aan een politiek systeem, maar is eerder ontstaan onder druk van de realiteit en repressie. Deze matiging was een middel om macht te behouden en te verkrijgen met als doel om de islam, zoals door de Taliban in de praktijk gebracht, te verspreiden over heel Afghanistan zodat het Islamitisch Emiraat van Afghanistan kon blijven bestaan.

Wat dat betreft vertonen de Taliban overeenkomsten met de Moslim Broederschap waar Hamid onderzoek naar deed waarbij repressie heeft geleid tot ideologische matiging. De vraag blijft echter wel of eventuele nieuwe macht van de Taliban, zoals voor 2001, zal doen radicaliseren. Ook al spreken de Taliban over een mildere vorm van regeren bij een eventuele, nieuwe regeerperiode, de praktijk zal moeten uitwijzen of dat ook zo zal zijn. Kijkend naar de regeerperiode van de Taliban kan in lijn met Karakaya en Yildirim en de observaties van Hamid gesteld worden dat alleenheerschappij voor de Taliban radicaliserend werkte. Alleen de toekomst kan uitwijzen of opname in het politieke systeem een matigend effect heeft op de ideologie van de Taliban, of dat er slechts sprake is van matiging vanuit de wens om deel uit te maken van het systeem – zoals Cavatorta signaleert in het geval van Al-Nahda.

Samenvattend kan geconcludeerd worden dat op basis van een vergelijking tussen drie onderscheidende fasen van de Taliban, een zekere correlatie gezien wordt tussen de mate van macht van de Taliban en de religieuze ideologie van de groepering. Duidelijk is dat er sprake is van een ideologie die mede te verklaren is door de culturele achtergrond van de Taliban. Tijdens de regeerperiode is gebleken dat de Taliban bereid waren om deze ideologie strikt toe

te passen en met geweld af te dwingen, zeker wanneer deze ideologie niet automatisch werd overgenomen door groepen met een andere culturele achtergrond. Het meest opvallend is dat de Taliban in de periode na 2001 onder druk van de realiteit, bereid is gebleken om de ideologie op bepaalde punten te matigen. Hoewel er sprake is van een beperkte vergelijking op basis van drie relatief korte perioden, zou op basis hiervan de hypothese kunnen worden geformuleerd dat een toename van macht bij de Taliban zeker niet leidt tot ideologische matiging; eerder het tegenovergestelde. Daarnaast kan worden vastgesteld dat matiging is opgetreden tijdens een periode van machtsverlies.

Om uiteindelijk beter vast te stellen in hoeverre macht van invloed is geweest op de ideologische matiging van de Taliban in de periode na 2001, zal er ook gekeken moeten worden naar externe factoren (naast machtsverlies) die een rol hebben gespeeld. Te denken valt aan invloed van de omliggende landen of technologische vooruitgang. Om een duidelijker beeld te krijgen van de invloed van macht op ideologie is vervolgonderzoek nodig, en dient ook nadrukkelijk gekeken te worden naar de opstelling van de Taliban in de komende jaren – een periode die mogelijk gekenmerkt wordt door de (formele) start van onderhandelingen tussen de Taliban en de centrale overheid van Afghanistan. Een eventueel akkoord tussen de Taliban en de regering van President Ghani betekent in ieder geval in bepaalde opzichten matiging van de ideologie van de Taliban. In de eerste plaats omdat de Taliban eerder heeft gezegd niet rechtstreeks te willen praten met deze ‘surrogaat’ regering die door Amerika aan de macht is geholpen, maar ook omdat het onderdeel uitmaken van een politiek systeem dat niet regeert volgens de islamitische visie van de Taliban, strijdig is met de ideologie van de Taliban. Regeren met President Ghani zou voor de Taliban hetzelfde betekenen als regeren met de *mujāhidīn* toen wetteloosheid, corruptie en geld volgens de Taliban de basis vormden van hun macht. Mocht het tot een samenwerking komen tussen de Taliban en de centrale macht dan is het opnieuw heel interessant om te kijken in hoeverre inclusie in het politieke systeem leidt tot matiging.

Mede gelet op de mogelijke, toekomstige vredesbesprekingen, is dit onderzoek een relevante toevoeging. Het geeft een inkijkje in de houding van de Taliban ten opzichte van samenwerking met andere partijen door de jaren heen en de bereidheid om ideologie te matigen indien de politieke macht toeneemt. Dit zegt mogelijk iets over de toekomst. Daarnaast is Afghanistan een land wat al een eeuw het centrum is van conflict tussen andere landen. Stabiliteit van Afghanistan is van belang voor de regio, maar ook voor Nederland dat jaarlijks miljoenen euro's aan Afghanistan geeft. Om stabiliteit te verkrijgen is het belangrijk om de drijfveren van onder andere de Taliban te begrijpen.

Los van de specifieke context van Afghanistan, rijst uit dit onderzoek de vraag in hoeverre extremistische partijen überhaupt politieke macht moeten krijgen. Uit dit onderzoek komt namelijk duidelijk naar voren dat politieke macht, in de vorm van alleenheerschappij, niet per sé leidt tot matiging. Om deze reden zou het interessant zijn om de ontwikkeling die de Taliban op ideologisch gebied heeft doorgemaakt te vergelijken met aan de Taliban verwante groeperingen om wellicht een tendens vast te kunnen stellen over islamistische bewegingen die aan de macht zijn geweest of nog komen.

Afsluitend moet opgemerkt worden dat dit onderzoek is gebaseerd op een beperkt aantal bronnen, waarvan de meesten secundair. Gebruikmaking van primaire bronnen die door de Taliban door de jaren heen zijn uitgebracht, had mogelijk tot meer inzichten kunnen leiden. Daarvoor is echter kennis van het Pashto noodzakelijk.

Bibliografie

- “Afghanistan’s New Leaders Take Reins.” *CNN*, 22 december, 2001.
<http://edition.cnn.com/2001/US/12/22/ret.frontlines.facts/index.html>.
- “A New Layeha for the Mujahidin.” Layeha uit 2006 vertaald door Myron Gubitz. In *Princeton Readings in Islamist Thought*, Geredigeerd door Roxanne L. Euben en Muhammad Qasim Zaman, 415-417. New Jersey: Princeton University Press, 2009.
- “Al-Baqara.” Vertaald uit het Arabisch door J.H. Kramers, Soera 2:194. Amsterdam: Uitgeverij De Arbeiderspers, 1992.
- “An Interview With a Taliban Commander.” Interview in 2006 met Mullah Sabir, bevelhebber van de Taliban, vertaald door Myron Gubitz. In *Princeton Readings in Islamist Thought*. Geredigeerd door Roxanne L. Euben en Muhammad Qasim Zaman, 418-421. New Jersey: Princeton University Press, 2009.
- “Chantilly Conference Statement.” Mawlawi Shahabuddin Dilawar en Dr. Mohammed Naeem in hun toespraak gehouden op het congres van Chantilly, 20-21 december 2012. In *The Taliban Reader*. Geredigeerd door Alex Strick van Linschoten en Felix Kuehn 403. Londen: Hurst & Company, 2018.
- “Code of Conduct for the Mujahedeem.” Layeha uit 2010. In *The Taliban Reader*. Geredigeerd door Alex Strick van Linschoten en Felix Kuehn, 325-340. Londen: Hurst & Company, 2018.
- “Constitution.” In *The Taliban Reader*. Geredigeerd door Alex Strick van Linschoten en Felix Kuehn, 209-222. Londen: Hurst & Company, 2018.
- “Courts of the Islamic Emirate, Key Factor for Peace and Solace Among the People.” Op *al-Emarah*, de website van het Islamitisch Emiraat van Afghanistan. Gepubliceerd op 4 januari, 2017.
<https://alemarah-english.com/?p=9296>.
- “Dialogue With an Official From the Political Committee.” Interview uit 2009 met Mutassim Agha Jan, hoofd van de politieke vleugel van de Taliban. In *The Taliban Reader*. Geredigeerd door Alex Strick van Linschoten en Felix Kuehn, 281-291. Londen: Hurst & Company, 2018.
- “His Excellency Amir ul-Mumineen’s Order.” Bevel van Mullah Omar gepubliceerd in de krant *Anis* op 19 september 2001. In *The Taliban Reader*. Geredigeerd door Alex Strick van Linschoten en Felix Kuehn, 233. Londen: Hurst & Company, 2018.
- “Interview with Mullah Mohammed Omar.” Interview met Mullah Omar gepubliceerd in de krant van het Islamitisch Emiraat Afghanistan *Shariat* op 30 april 1997. In *The Taliban Reader*. Geredigeerd door Alex Strick van Linschoten en Felix Kuehn, 161-164. Londen: Hurst & Company, 2018.
- “Interview with the Islamic Emirate Website Administrator.” Interview met Abdul Sattar

- Maiwand, de beheerder van *al-Emara*, 17 februari 2011. In *The Taliban Reader*. Geredigeerd door Alex Strick van Linschoten en Felix Kuehn, 315-320. Londen: Hurst & Company, 2018.
- “Message of Amir ul-Mu’mineen to the Nations of Afghanistan and Iraq.” Boodschap van Mullah Mohammed Omar aan de *mujahidin*, 12 juli 2017. In *The Taliban Reader*. Geredigeerd door Alex Strick van Linschoten en Felix Kuehn, 263-264. Londen: Hurst & Company, 2018.
- “Message of the Supreme Leader of the Islamic Movement of the Taliban.” Boodschap van Mullah Omar gepubliceerd in de Afghaanse krant *Tolo-ye Afghan*, 25 mei 1995. In *The Taliban Reader*. Geredigeerd door Alex Strick van Linschoten en Felix Kuehn, 53-55. Londen: Hurst & Company, 2018.
- “Mullah Mohammad Omar’s Eid ul-Adha Statement.” Uit één van de twee toespraken die *Mullā* Omar hield tijdens Eid. In *The Taliban Reader*. Geredigeerd door Alex Strick van Linschoten en Felix Kuehn, 309-314. Londen: Hurst & Company, 2018.
- “Mullah Omar and the Apple.” Volgens *Shariat* op 2 november 1998. In *The Taliban Reader*. Geredigeerd door Alex Strick van Linschoten en Felix Kuehn, 169. Londen: Hurst & Company, 2018.
- “On Amr bil Marouf.” Taliban’s Q&A sectie op hun website *al-Emara*, 4 april 2012. In *The Taliban Reader*. Geredigeerd door Alex Strick van Linschoten en Felix Kuehn, 407. Londen: Hurst & Company, 2018.
- “On Becoming the Islamic Emirate.” Interview met Mutawakil en de BBC gepubliceerd in de Afghaanse krant *Tolo-ye-Afghan* op 29 oktober 1997. In *The Taliban Reader*. Geredigeerd door Alex Strick van Linschoten en Felix Kuehn, 159-160. Londen: Hurst & Company, 2018.
- “Statement Concerning Opposition to Peace Process and Activities of Political Office.” Op *al-Emarah*, de website van het Islamitisch Emiraat van Afghanistan. Gepubliceerd op 29 september 2017. <https://alemarah-english.com/?p=20462>.
- “The Beginning.” Mullah Mohammed Omar in een radiouitzending op “The Voice of the Sharia”, het officiële radiostation van het Islamitisch Emiraat over de beginjaren van de Taliban. In *The Taliban Reader*. Geredigeerd door Alex Strick van Linschoten en Felix Kuehn, 49-50. Londen: Hurst & Company, 2018.
- Al-Turabi, Hassan. “The Islamic State.” In *The Fall and Rise of the Islamic State*. Geredigeerd door Noah Feldman, 241-251. Princeton and Oxford: Princeton University Press, 2008.
- Abbas, Hassan. *The Taliban Revival: Violence and Extremism on the Pakistan-Afghanistan Frontier*. New Haven en Londen: Yale University Press, 2015.
- Alemarah. “Afghanistan in the Month of February.” 19 maart 2018. Geraadpleegd op 10 mei 2018. <https://alemarah-english.com/?p=26772>.
- Cavatorta, Francesco. “Moderation Trough Exclusion? The Journey of the Tunisian *Ennahda* from Fundamentalist to Conservative Party.” *Democratization* 10, no. 5 (2013): 857-875.
- Ebrat, Abdul Basir. “I am Afghanistan.” In *Poetry of the Taliban*. Geredigeerd door Alex

- Strick van Linschoten en Felix Kuehn, 77. Londen: Hurst & Company, 2012.
- Ebrat, Abdul Basir. "National Anthem." In *Poetry of the Taliban*. Geredigeerd door Alex Strick van Linschoten, Felix Kuehn, 75. Londen: Hurst & Company, 2012.
- Gannon, Kathy. "Taliban Official Says Group Spoke with US Official." *Washington Post*, 28 juli, 2018.
https://www.washingtonpost.com/world/the_americas/taliban-official-says-group-spoke-with-us-official/2018/07/28/ee77cbd6-922a-11e8-ae59-01880eac5f1d_story.html?noredirect=on&utm_term=.b41c6f5527ef.
- Gopal, Anand en Strick van Linschoten, Alex. "Taliban Ideology has Changed." Gepubliceerd 29 juni 2017 op Afghan Analyst Network, <https://www.afghanistan-analysts.org/publication/aan-papers/ideology-in-the-afghan-Taliban-a-new-aan-report/>.
- Green, Nile. "From Conversions to Institutions." In *Afghanistan's Islam: From Conversion to the Taliban*. Geredigeerd door Nile Green. Oakland: University of California Press, 2017.
- Hamid, Shadi. *Temptations of Power: Islamists and Illiberal Democracy in a New Middle East*. New York: Oxford University Press, 2014.
- Hasyal, Abdul Wasi. "Victory's sun." In *Poetry of the Taliban*. Geredigeerd door Alex Strick van Linschoten en Felix Kuehn, 68. Londen: Hurst & Company, 2012.
- Huntington, Samuel, P. *The Third Wave: Democratization in the Late Twentieth Century*. Norman: University of Oklahoma Press, 1991.
- Johnson, Thomas H. en DuPee, Matthew C. "Analysing the new Taliban Code of Conduct (Layeha): an Assessment of Changing Perspectives and Strategies of the Afghan Taliban." *Central Asian Survey* 31, no. 1 (Februari 2012): 77-91.
- Kamran, Mohammed Nabi. "O Afghan!" In *Poetry of the Taliban*. Geredigeerd door Alex Strick van Linschoten en Felix Kuehn, 146. Londen: Hurst & Company, 2012.
- Karakaya, Suveyda en Yildirim, Kadir. "Islamist Moderation in Perspective: Comparative Analysis of the Moderation of Islamist and Western Communist Parties." *Democratization* 20, no. 7 (2012): 1322-1349.
- Kleiner, Jürgen. "The Taliban and Islam." *Diplomacy & Statecraft* 11, no. 1 (Oktober 2007): 19-31.
- Marsden, Peter. *The Taliban: War, Religion and the New Order in Afghanistan*. Londen: Oxford University Press, 1998.
- Meijer, Roel. "Commanding Right and Forbidding Wrong as a Principle of Social Action: The Case of the Egyptian Al-Jama'a al-Islamiyya." In *Global Salafism: Islam's New Religious Movement*. Geredigeerd door Roel Meijer, 189-220. Londen: Hurst, 2009.
- Metcalf, D. Barbara. *Islamic Revival in British India: Deoband, 1860-1900*. New Jersey: Princeton University Press, 1982.
- Metcalf, D. Barbara. "'Traditionalist' Islamic Activism: Deoband, Tablighis and Talibs."

- Leiden: ISIM, 2002.
- Pahwa, Sumita. "Pathways of Islamist Adaptation: the Egyptian Muslim Brothers' Lessons for Inclusion Moderation Theory." *Democratization* 24, no. 6 (2017): 1066-1084.
- Pipes, Daniel. "There are No Moderates: Dealing with Fundamentalist Islam." *The National Interest* 41 (1995): 48-57.
- Rashid, Ahmed. *Taliban: The Power of Militant Islam in Afghanistan and Beyond*. Londen, New York: I.B. Tauris & Co, 2010.
- Roy, Olivier. *Islam and Resistance in Afghanistan*. Cambridge: Cambridge University Press, 1986.
- Rubin, Barnett R. "Afghanistan under the Taliban." *ProQuest* 98, (Februari 1999): 79-91.
- Ruttig, Thomas. "How Tribal are the Taliban? Afghanistan's Largest Insurgent Movement Between its Tribal Roots and Islamist Ideology." In *Under the Drones: Moderns Lives in the Afghanistan-Pakistan Borderlands*, samengesteld door Shahzad Bashir en Robert D. Crews, 102-135. Cambridge: Harvard University Press, 2012.
- Rzehak, "Doing Pashto: Pashtunwali as the Ideal of Honourable Behaviour and Tribal Life Among the Pashtuns." Gepubliceerd maart 2011 op Afghan Analyst Network, <https://www.afghanistan-analysts.org/publication/aan-papers/pashtunwali-tribal-life-and-behaviour-among-the-pashtuns/>.
- Schimmel, Annemarie. *Mystical Dimensions of Islam*. Chapel Hill: University of North Carolina Press, 1975.
- Schwedler, Jillian. "Can Islamists Become Moderates? Rethinking the Inclusion-Moderation Hypothesis." *World Politics* 63, no. 2 (2011): 347-376.
- Schwedler, Jillian. *Faith in Moderation*. New York: Cambridge University Press, 2006.
- Schwedler, Jillian. "Islamist in Power? Inclusion, Moderation, and the Arab Uprisings." *Middle East Development Journal*, 5, no. 1 (2013): 1-6.
- Shalizi, Hamid en McKenzie, James. "Afghanistan's Ghani Offers Talks With Taliban Without Preconditions." *Reuters*, 28 februari, 2018 op Reuters. <https://www.reuters.com/article/us-afghanistan-Taliban/afghanistans-ghani-offers-talks-with-Taliban-without-preconditions-idUSKCN1GC0J0>.
- Strick van Linschoten, Alex en Felix Kuehn. *Poetry of the Taliban*. Londen: Hurst & Company, 2012.
- Strick van Linschoten, Alex en Felix Kuehn. *The Taliban Reader: War, Islam and Politics*. Londen: Hurst & Company, 2018.
- Tarzi, Amin. "Islam, Shari'a and State Building Under 'Abd al-Rahman Khan." In *Afghanistan's Islam: From Conversion to the Taliban*. Geredigeerd door Nile Green. Oakland: University of California Press, 2017.
- Wagemakers, Joas. "The Concept of *Bay'a* in the Islamic State's Ideology." *Perspectives of*

Terrorism 9, no. 4 (Augustus 2015): 98-99.

Wickham, Carrie Rosefsky. "The Path to Moderation: Strategy and Learning in the Formation of Egypt's Wasat Party." *Comparative Politics* 36, no. 2 (2004): 205-228.

Zabuli, Sadullah Sa'eed . "A Time is Coming." In *Poetry of the Taliban*. Geredigeerd door Alex Strick van Linschoten en Felix Kuehn, 69. Londen: Hurst & Company, 2012.

Zaeef, Abdul Salam. *My Life with the Taliban*. Geredigeerd door Alex Strick van Linschoten en Felix Kuehn. New York: Columbia University Press, 2010.